

Na určení, že je neplatná zástavní smlouva, podle níž bylo vloženo do katastru nemovitostí zástavní právo, není naléhavý právní zájem (§ 80 písm. c/ o. s. ř.). K odstranění nejistoty v právním postavení žalobce nebo k zamezení ohrožení jeho práva může v tomto případě vést pouze určení toho, zda tu zástavní právo je či není.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.2003 sp.zn. 21 Cdo 58/2003

Žalobkyně se domáhala, aby bylo určeno, že smlouva o zřízení zástavního práva, uzavřená dne 26.6.1995 "mezi J. S. jako zástavním věřitelem a Z. Z. a Z. Z. jako vlastníky nemovitosti, na základě které byly zastaveny nemovitosti, a to parcela č. 192 o výměře 127 m² - zastavěná plocha, objekt bydlení s přiděleným číslem popisným 222, rodinný dům postavený na této parcele o výměře 127 m², parcela č. 193/1 o výměře 279 m² - zahrada a parcela č. 193/2 o výměře 75 m² - ostatní plocha, jiná plocha, vlastnický patřící Z. Z. a Z. Z., zapsané na LV 373 pro obec B., katastrální území K. u Katastrálního úřadu B. – m.", je neplatná. Žalobu zdůvodnila zejména tím, že smlouvu o zřízení zástavního práva "neměla možnost předem si přečíst" a že manžel a ani žalovaný jí nesdělili, o "jakou smlouvu se vlastně jedná". Manžel žalobkyně Z. Z. dne 28.11.1997 zemřel a žalobkyně v jeho dokladech nenalezla žádnou smlouvu o půjčce ze dne 8.7.1995, která měla být zástavním právem zřízeným na základě smlouvy ze dne 26.6.1995 zajištěna. Žalobkyně má za to, že v době uzavření smlouvy o zřízení zástavního práva "nemohla ani fakticky žádná smlouva o půjčce z 8.7.1995 existovat" a že zástavní právo bylo ve prospěch žalovaného zřízeno "pro zajištění pohledávky z neexistující smlouvy"; uvedená smlouva o zřízení zástavního práva je proto neplatná.

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 31.1.2001 č.j. 16 C 21/98-64 žalobě vyhověl a rozhodl, že žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni na náhradě nákladů řízení 1.000,- Kč. Na základě provedených důkazů dovedl, že "nebyly splněny podmínky pro uzavření zástavní smlouvy, neboť pohledávka, kterou měla zástavní smlouva zajistit, v den uzavření zástavní smlouvy ještě neexistovala". Z "příjmového dokladu ze dne 30.6.1995" totiž vyplývá, že manžel žalobkyně Z. Z. potvrdil převzetí hotovosti ve výši 4.000.000,- Kč až dne 30.6.1995 (tedy po uzavření smlouvy o zřízení zástavního práva), a v průběhu řízení nebylo zjištěno a ani tvrzeno, že by "účastníci uzavřeli jinou smlouvu o peněžité půjčce, na základě které by došlo poté k uzavření smlouvy o zřízení zástavního práva"; smlouva o zřízení zástavního práva ze dne 26.6.1995 je proto "absolutně neplatná".

K odvolání žalovaného Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 7.5.2002 č.j. 47 Co 240/2001-88 rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobu zamítl, a rozhodl, že žalobkyně je povinna zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů 12.225,- Kč k rukám advokáta. Na základě důkazů provedených před soudem prvního stupně odvolací soud dovedl, že na žalobkyni požadovaném určení neplatnosti smlouvy o zřízení zástavního práva není ve smyslu ustanovení § 80 písm.c) o.s.ř. naléhavý právní zájem. Žalobkyně podala v této věci žalobu se záměrem dosáhnout výmazu zástavního práva z katastru nemovitostí. Na základě určení, že smlouva o zřízení zástavního práva je neplatná, však sledovaný záměr nemůže být dosažen, neboť k výmazu zástavního práva z katastru nemovitostí může dojít jen na základě takového rozhodnutí soudu, kterým by byla "řešena otázka" vzniku nebo zániku zástavního práva. Protože žaloba na určení neplatnosti právního úkonu "má povahu preventivního opatření, kdy jejím uplatněním lze předejít případným škodám žalobce", nemůže být v posuzovaném případě "preventivní cíl této žaloby" naplněn, neboť "zástavní právo již bylo dle předmětné zástavní smlouvy vyznačeno v katastru nemovitostí a nadále vázne na těchto nemovitostech".

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání. Namítá, že odvolací řízení trpí "procesními vadami" a že odvolací soud věc nesprávně právně posoudil. "Procesní vady" odvolacího řízení spočívají v první řadě v tom, že její zástupkyně advokátka se dozvěděla o jednání před odvolacím soudem pouze ze sdělení žalobkyně (k jednání před odvolacím soudem nebyla včas předvolána), k jednání dne 7.5.2002 se přesto dostavila a odvolací soud věc projednal a rozhodl, aniž by ji vyzval, aby "se k otázce jejího neobeslání vyjádřila a vyslovila souhlas s tím, že bude jednáno i za tohoto stavu věci, kdy jí byla znemožněna řádná příprava k jednání". Odvolací soud dále způsobil "procesní vady" tím, že v napadeném rozsudku přiznal při rozhodování o náhradě nákladů řízení žalovanému též soudní poplatek z dovolání proti rozsudku soudu prvního stupně, ačkoliv zástupce žalovaného "výslovně oznámil, že tento soudní poplatek dosud nebyl zaplacen". Ve věci samé žalobkyně nesouhlasí s názorem odvolacího soudu, že by na požadovaném určení neměla naléhavý právní zájem. Kdyby byla smlouva o zřízení zástavního práva ze dne 26.6.1995 prohlášena soudním rozhodnutím za neplatnou (jak se to stalo rozsudkem soudu prvního stupně), došlo by "v konečném důsledku k obnovení původního stavu, kterým je zápis práva vlastnického žalobkyně a jejího manžela k nemovitému majetku bez omezujícího institutu zástavního práva zřízeného smlouvou ve prospěch žalovaného s tím, že následný zápis bude mít deklaratorní účinek a bude proveden záznamem"; tím by byl majetek "očištěn" pro účely jeho vypořádání v dědickém řízení po manželu žalobkyně. Žalobkyně v této souvislosti uvedla, že žalovaný včas přihlásil svou pohledávku za zemřelým manželem žalobkyně do dědického řízení, že dědicové ji uznali a že žalobkyně není účastníkem tohoto dědického řízení, neboť se "výslovně dědického nároku po svém zemřelém manželovi vzdala a při tomto řízení se na ni bude vztahovat pouze vypořádání SJM". Žalobkyně navrhl, aby odvolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d dovolání žalobkyně zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. a že jde o rozsudek, proti kterému je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a) o.s.ř. dovolání přípustné, přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Podle ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř. lze žalobou (návrhem na zahájení řízení) uplatnit, aby bylo rozhodnuto o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je-li na tom naléhavý právní zájem.

Podle ustálené judikatury soudů naléhavý právní zájem o určení, zda tu právní vztah nebo právo je či není, je dán zejména tam, kde by bez tohoto určení bylo ohroženo právo žalobce nebo kde by se bez tohoto určení jeho právní postavení stalo nejistým (srov. například rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24.2.1971 sp. zn. 2 Cz 8/71, uveřejněný pod č. 17 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1972).

Žaloba domáhající se určení podle ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř. nemůže být zpravidla opodstatněna tam, kde lze žalovat na splnění povinnosti podle ustanovení § 80 písm. b) o.s.ř. Vyslovený předpoklad však nelze chápat všeobecně. Prokáže-li žalobce, že má právní zájem na tom, aby bylo určeno určité právo nebo právní poměr, přestože by mohl žalovat přímo na splnění povinnosti, nelze mu určovací žalobu odepřít. Za nedovolenou - při možnosti žaloby na plnění - lze považovat určovací žalobu jen tam, kde by nesloužila potřebám praktického života, nýbrž jen ke zbytečnému rozmnožování sporů. Jestliže se určením, že tu právní vztah nebo právo je či není, vytvoří pevný právní základ pro právní vztahy účastníků sporu (a

předejde se tak žalobě o plnění), je určovací žaloba přípustná i přesto, že je možná také žaloba na splnění povinnosti podle ustanovení § 80 písm.b) o.s.ř. (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 27.3.1997 sp. zn. 3 Cdon 1338/96, uveřejněný pod č. 21 v časopise Soudní judikatura, roč. 1997).

Žaloba o určení ve smyslu ustanovení § 80 písm.c) o.s.ř. není zpravidla opodstatněna také tehdy, má-li požadované určení jen povahu předběžné otázky ve vztahu k posouzení, zda tu je či není právní vztah nebo právo, a to zejména tehdy, jestliže taková předběžná otázka neřeší nebo nemůže (objektivně vzato) řešit celý obsah nebo dosah sporného právního vztahu nebo práva. Stav ohrožení práva žalobce nebo nejistota v jeho právním postavení se totiž v takovém případě neodstraní toliko tím, že bude vyřešena předběžná otázka, z níž bez dalšího právní vztah (právo) významný pro právní poměry účastníků ještě nevyplývá, ale až určením, zda tu právní vztah nebo právo je či není. Jestliže například právní otázka platnosti či neplatnosti smlouvy má povahu předběžné otázky ve vztahu k existenci práva nebo právního vztahu (například vlastnictví), není zpravidla dán naléhavý právní zájem na určení této předběžné otázky, lze-li žalovat přímo o určení existence práva nebo právního vztahu (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20.3.1996 sp. zn. II Odon 50/96, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy č. 5/1996 na str. 113).

V projednávané věci bylo soudy zjištěno (správnost zjištění soudů v tomto směru dovolatelka nezpochybňuje), že podle zástavní smlouvy ze dne 26.6.1995 bylo vloženo do Katastru nemovitostí ČR zástavní právo. Právní otázka, zda zástavní smlouva ze dne 26.6.1995 je či není platným právním úkonem, za této situace představuje vyřešení toliko předběžné otázky ve vztahu k posouzení, zda na nemovitostech patřících žalobkyni a jejímu zemřelému manželu vážne ve prospěch žalovaného zástavní právo. I kdyby zástavní smlouva ze dne 26.6.1995 byla skutečně neplatným právním úkonem, nemůže případné určení neplatnosti této smlouvy vést k odstranění nejistoty v právním postavení žalobkyně nebo k zamezení ohrožení jejího práva.

Tím, že by byla určena neplatnost zástavní smlouvy, ještě bez dalšího nebylo (nemohlo být) postaveno na jisto, že podle ní vůbec nevzniklo (nemohlo vzniknout) zástavní právo. Dovolací soud v této souvislosti přihlédl k tomu, že podle právní úpravy účinné do 31.12.2000 (a podle ní také byla uzavřena posuzovaná zástavní smlouva) vznikalo (srov. § 151d odst.1 občanského zákoníku ve znění účinném do 31.12.2000) k nemovitostem zástavní právo nejen podle platné zástavní smlouvy, ale i na základě neplatné zástavní smlouvy, byla-li věc odevzdána zástavnímu věřiteli a ten ji přijal v dobré víře, že zástavce je oprávněn věc zastavit (srov. například právní názor vyslovený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26.11.1999 sp. zn. 21 Cdo 328/99, uveřejněném pod č. 48 v časopise Soudní judikatura, roč. 2000), a že podle nyní platné právní úpravy může vzniknout zástavní právo i na základě neplatné zástavní smlouvy v případě uvedeném v ustanovení § 161 odst.1 obč. zák.

Na druhé straně platí, že na základě platné zástavní smlouvy nemusí vždy vzniknout zástavní právo k nemovitostem, i když zástavní právo bylo podle takové smlouvy vloženo do katastru nemovitostí. Podle ustálené judikatury soudů (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 4.4.2002 sp. zn. 21 Cdo 957/2001, uveřejněný pod č. 76 v časopise Soudní judikatura, roč. 2002) například není zástavní smlouva neplatná jen proto, že nevznikla pohledávka, kterou má zajišťovat zástavní právo, založené na této smlouvě (například proto, že nedošlo k uzavření smlouvy, podle které měla pohledávka vzniknout, že je taková smlouva neplatná apod.); i když je zástavní smlouva platným právním úkonem, zástavní právo nevznikne, jestliže nevznikla pohledávka, kterou má zástavní právo zajišťovat.

V důsledku toho, že zástavní právo mohlo a může vzniknout i na základě neplatné zástavní smlouvy a že zástavní právo nevzniká ve všech případech, v nichž byla uzavřena platná zástavní smlouva a došlo podle ní ke vkladu zástavního práva do katastru nemovitostí, není případné určení neplatnosti nebo platnosti zástavní smlouvy právním prostředkem (objektivně

vzato) způsobily odstranit nejistotu v právním postavení zástavního věřitele nebo zástavního dlužníka nebo zamezit ohrožení jejich práv. Určení platnosti nebo neplatnosti zástavní smlouvy má jen - jak uvedeno již výše - povahu předběžné otázky pro určení, zda tu zástavní právo je či není. Vzhledem k tomu, že určení platnosti nebo neplatnosti zástavní smlouvy se nemůže vyřešit celý obsah a dosah sporného právního vztahu mezi jeho účastníky, nemůže být na takovém určení naléhavý právní zájem ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř. Stav ohrožení práva žalobce nebo nejistotu v jeho právním postavení lze proto odstranit jen určením, zda tu je či není zástavní právo.

S názorem dovolatelky, že prohlášením zástavní smlouvy ze dne 26.6.1995 za neplatnou by došlo "v konečném důsledku k obnovení původního stavu, kterým je zápis práva vlastnického žalobkyně a jejího manžela k nemovitému majetku bez omezujícího institutu zástavního práva zřízeného smlouvou ve prospěch žalovaného s tím, že následný zápis bude mít deklaratorní účinek a bude proveden záznamem", nelze souhlasit. Do Katastru nemovitostí ČR se zapisuje - jak vyplývá z ustanovení § 1 odst.1 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů - zástavní právo (jeho vznik, změna nebo zánik) a nikoliv smlouva o zřízení zástavního práva (její platnost či neplatnost). Má-li být zápis zástavního práva proveden záznamem (§ 7 zákona č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů), může se tak stát jen na základě pravomocného rozhodnutí soudu, z něhož vyplývá právní vztah, který má být zapsán. O tom, zda na nemovitosti vázne zástavní právo, nic nevypovídá - jak vyplývá z výše uvedeného - pravomocné rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je neplatná zástavní smlouva, na základě které bylo zřízeno zástavní právo, ale jen takové pravomocné soudní rozhodnutí, jenž určuje, že tu zástavní právo není. Odvolací soud tedy správně dovodil, že záměr žalobkyně sledovaný podáním žaloby (dosáhnout výmazu zástavního práva, které bylo vloženo do katastru nemovitostí na základě zástavní smlouvy ze dne 26.6.1995) nemůže být dosažen určením, že uvedená zástavní smlouva je neplatná.

Z uvedených důvodů dospěl odvolací soud k závěru, že na určení, že je neplatná zástavní smlouva, podle níž bylo vloženo do katastru nemovitostí zástavní právo, nemůže být naléhavý právní zájem. K odstranění nejistoty v právním postavení žalobkyně nebo k zamezení ohrožení jejího práva může v tomto případě vést pouze určení toho, zda tu zástavní právo je či není.

K námitkám dovolatelky je třeba dále uvést, že v řízení o určení platnosti nebo neplatnosti smlouvy může být žalobě vyhověno, jen jestliže se řízení účastní (na straně žalobce nebo žalovaného) všichni účastníci smlouvy, kteří ji uzavřeli, popřípadě jejich právní nástupci (srov. též rozsudek býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 29.2.1988 sp. zn. 3 Cz 61/87, uveřejněný pod č. 36 v Bulletinu Nejvyššího soudu ČR, roč. 1988). Zástavní smlouvu ze dne 26.6.1995 uzavřel kromě žalobkyně a žalovaného též manžel žalobkyně, který zemřel 28.11.1997. Protože žalobkyně (jak uvádí ve svém dovolání) není jeho jedinou dědičkou a protože právní nástupci (dědici) zemřelého Zdeňka Zábojníka se nestali účastníky tohoto řízení, nemůže být - kromě výše uvedených důvodů - i proto žalobě vyhověno.

Žalobkyně v dovolání dále namítá, že řízení před odvolacím soudem je postiženo "procesními vadami". Takové vady - jak vyplývá z ustanovení § 241a odst.2 písm.a) a § 242 odst.3 věty druhé o.s.ř. - mohou mít při rozhodování o dovolání význam, jen jestliže představují zmatečnosti uvedené v ustanovení § 229 odst.1, § 229 odst.2 písm. a) a b) nebo v § 229 odst.3 o.s.ř. nebo jestliže mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

O zmatečnost ve smyslu ustanovení § 229 odst.3 o.s.ř. jde tehdy, byla-li účastníku (dovolateli) v průběhu řízení nesprávným postupem soudu odňata možnost jednat před soudem. Odnětím možnosti jednat před soudem se rozumí takový postup soudu, jímž znemožnil účastníku řízení realizaci těch procesních práv, která mu občanský soudní řád dává, například právo účastnit se

jednání, činit přednesy, navrhopvat důkazy apod. (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.4.1997 sp. zn. 2 Cdon 1420/96, uveřejněné pod č. 1 v časopise Soudní judikatura, roč. 1997). O vadu ve smyslu ustanovení § 229 odst.3 o.s.ř. jde přitom jen tehdy, jestliže šlo o postup nesprávný (uvažováno z hlediska zachování postupu soudu určeného zákonem nebo dalšími obecně závaznými předpisy) a jestliže se postup soudu projevil v průběhu řízení a nikoliv jen při rozhodování.

Dovolatelce lze přisvědčit v tom, že odvolací soud pochybil, když v rozporu s ustanovením § 211 a § 115 o.s.ř. včas nepředvolal k jednání její zástupkyni advokátku. Při posouzení, zda tím žalobkyni odňal možnost jednat před soudem, dovolací soud přihlédl k tomu, že zástupkyni žalobkyně byl dne 3.5.2001 doručen stejnopis odvolání žalovaného proti rozsudku odvolacího soudu, že zástupkyně žalobkyně se k odvolání žalovaného podáním ze dne 17.5.2001 písemně vyjádřila, že zástupkyně žalobkyně se jednání před odvolacím soudem, nařízeného na den 7.5.2002, zúčastnila, a že zástupkyně žalobkyně při tomto jednání učinila přednesy a vyjádřila se ke skutkové a právní stránce věci. Za této situace nelze důvodně dovozovat, že by žalobkyně nemohla při jednání u odvolacího soudu dne 7.5.2002 prostřednictvím své zástupkyně realizovat procesní práva, které jí občanský soudní řád dává, neboť měla možnost učinit všechny úkony, které učinit chtěla. Měla-li zástupkyně žalobkyně za to, že se nemohla řádně připravit na jednání v důsledku toho, že k němu nebyla včas předvolána a že se o jednání dozvěděla od žalobkyně, nic jí, i když nebyla odvolacím soudem vyzvána, aby "se k otázce jejího neobeslání vyjádřila" a vyslovila souhlas s tím, že bude ve věci jednáno, nebránilo, aby požádala o odročení jednání. O odročení jednání však zástupkyně žalobkyně - jak vyplývá z obsahu protokolu o jednání před odvolacím soudem ze dne 7.5.2002 - nepožádala a v průběhu jednání vystupovala aktivně; rozhodl-li odvolací soud v neprospěch žalobkyně, nelze až poté důvodně dovozovat, že se k jednání u odvolacího soudu nemohla řádně připravit, a tímto způsobem ex post usilovat o zrušení pro žalobkyni nepříznivého rozhodnutí odvolacího soudu.

Dovolací soud proto dospěl k závěru, že rozsudek odvolacího soudu není zmatečností uvedenou v ustanovení § 229 odst.3 o.s.ř. postižen.

Důvodná není ani námitka dovolatelky, kterou odvolacímu soudu vytýká, že v napadeném rozsudku přiznal při rozhodování o náhradě nákladů řízení žalovanému též soudní poplatek z odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, ačkoliv zástupce žalovaného "výslovně oznámil, že tento soudní poplatek dosud nebyl zaplacen". Dovolatelkou popsany postup nepředstavuje žádnou ze zmatečností, uvedených v ustanovení § 229 odst.1, § 229 odst.2 písm. a) a b) nebo v § 229 odst.3 o.s.ř., a nemůže se jednat - vzhledem k tomu, že se týká rozhodování o náhradě nákladů odvolacího řízení - ani o vadu, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. K případnému nesprávnému postupu odvolacího soudu při rozhodování o náhradě nákladů řízení v dovolacím řízení nemůže být přihlédnuto už proto, že dovolání jen proti výroku rozhodnutí odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení není přípustné (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.1.2002 sp. zn. 29 Odo 874/2001, uveřejněné pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2003).

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Protože nebylo zjištěno, že by rozsudek odvolacího soudu byl postižen některou z vad, uvedených v ustanovení § 229 odst.1 o.s.ř., § 229 odst.2 písm.a) a b) o.s.ř. nebo v § 229 odst.3 o.s.ř. anebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud České republiky dovolání žalobkyně podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

Zástavní právo se ve smyslu ustanovení § 100 odst.2 věty třetí občanského zákoníku nepromlčuje dříve, než zajištěná pohledávka, nejen tehdy, dal-li dlužník zajištěné pohledávky do zástavy svůj majetek, ale i v případě, že zástavní dlužník není dlužníkem zajištěné pohledávky.

rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2008 sp.zn. 21 Cdo 888/2007

Č. s., a.s., se žalobou podanou u soudu dne 30.10.2000 domáhala, aby jí žalovaný zaplatil 539.000,- Kč s 27% úrokem z prodlení ode dne 28.10.2000 do zaplacení s tím, že žalobce je oprávněn domáhat se uspokojení pohledávky pouze z výtěžku prodeje zastavených nemovitostí, a to "stavby - objektu bydlení č.p. 267 na pozemku parc. č. st. 175/1 - zastavěná plocha a pozemku parc. č. st. 175/1 - zastavěná plocha o výměře 245 m², vše zapsáno na LV vedeném pro katastrální území R., obec R., okres B.". Žalobu zdůvodnila zejména tím, že poskytla D. F., na základě úvěrové smlouvy č. 17/92 ze dne 3.2.1992 střednědobý úvěr ve výši 539.000,- Kčs, že úvěr nebyl splácen a že pohledávka jí byla vůči dlužnici přisouzena "rozsudkem Krajského soudu v Bratislavě (č.j. 25 Co 100/94-57-59)". K zajištění této pohledávky z úvěrové smlouvy byla dne 3.2.1992 sjednána se žalovaným zástavní smlouva č. 17/1992, podle níž vzniklo zástavní právo k uvedeným nemovitostem; protože pohledávka nebyla dosud uhrazena, požaduje žalobou její uspokojení ze zástavy.

Krajský soud v Brně - poté, co usnesením ze dne 26.2.2004 č.j. 22 Cm 174/2001-61 vyhověl návrhu, aby do řízení na místo Č. s., a.s. vstoupil jako žalobce C. - rozsudkem ze dne 14.4.2004 č.j. 22 Cm 174/2001-90 žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů řízení 26.700,- Kč k rukám advokátky. Z provedeného dokazování dovodil, že dne 3.2.1992 byla mezi Č. s., a.s. a D. F. uzavřena úvěrová smlouva č. 17/92, na základě které dlužnice obdržela investiční úvěr ve výši 539.000,- Kč splatný dnem 31.1.1996, že pohledávka z úvěru byla zajištěna zástavním právem k nemovitostem ve vlastnictví žalovaného, zřízeným podle zástavní smlouvy ze dne 3.2.1992, a že dlužnici bylo uloženo vrátit úvěr pravomocným rozhodnutím soudu, vydaným ve S. r. Žaloba není podle soudu prvního stupně opodstatněná, neboť žalovaný vznesl důvodně námitku promlčení. I když se ve smyslu ustanovení § 100 odst.2 občanského zákoníku zástavní právo nepromlčí dříve než zajištěná pohledávka, platí podle soudu prvního stupně plně takové pravidlo jen tehdy, jestliže "osobní dlužník a zástavce jsou jedna a táž osoba". V případě, že zástavní dlužník není "osobním dlužníkem", běží vůči každému z nich promlčecí doba samostatně; nastala-li tedy vůči osobnímu dlužníku "skutečnost, s níž zákon spojuje delší promlčecí dobu" (například pravomocné přisouzení pohledávky), nezavazuje to také zástavního dlužníka. Vzhledem k tomu, že proti žalovanému jako zástavnímu dlužníku nebyla pohledávka pravomocně přisouzena, uplynula promlčecí doba marně ještě před zahájením tohoto řízení ("poskytnutý úvěr" byl splatný nejpozději dnem 31.1.1996 a žaloba byla podána u soudu dne 30.10.2000).

K odvolání žalobce Vrchní soud v Olomouci rozsudkem ze dne 19.9.2006 č.j. 7 Cmo 327/2004-109 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalovanému na náhradě nákladů odvolacího řízení 49.135,- Kč k rukám advokátky. Odvolací soud dovodil, že zástavní právo se promlčuje ve tříleté lhůtě, která začíná běžet dnem, kdy mohlo být vykonáno poprvé, že však se nepromlčuje s ohledem na svoji akcesorickou povahu dříve, než zajištěná pohledávka (§ 100 odst.2 občanského zákoníku). Uvedené ovšem plně platí jen tehdy, jsou-li "závazkový dlužník a zástavní dlužník osoba totožná, bylo-li rozhodnuto pravomocným rozhodnutím ve vztahu k oběma dlužníkům, případně byla-li uznána písemně pohledávka co do důvodu i výše oběma dlužníky"; působí-li vůči "závazkovému dlužníku" delší než obecná promlčecí doba, může u zástavního dlužníka platit pouze tehdy, jestliže také "ve vztahu k němu nastala taková skutečnost, s níž zákon

delší promlčecí dobu spojuje". Odvolací soud dovodil, že zajištěná pohledávka z úvěru se stala splatnou dnem 12.8.1993, kterým věřitelka vypověděla úvěrovou smlouvu a dlužnici vznikla povinnost "k okamžitému zaplacení celého úvěru". Vzhledem k tomu, že vůči žalovanému nedošlo k prodloužení promlčecí doby, promlčecí doba uplynula dnem 13.8.1996 a pravomocné přisouzení pohledávky proti "osobní dlužnici" na posouzení běhu promlčecí doby proti zástavnímu dlužníku nemá vliv. Odvolací soud proto shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že žalovaným vznesená námitka promlčení "je zcela po právu".

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Namítl, že pohledávka z úvěru byla rozsudkem Krajského soudu v Bratislavě ze dne 15.6.1998 (správně ze dne 6.4.1998 č.j. 25 Co 100/94-57-59) věřiteli pravomocně přisouzena proti dlužnici D. F. a že se proto ve smyslu ustanovení § 408 odst.1 obchodního zákoníku mohla promlčet ve lhůtě 10 let ode dne, kdy mohlo být právo uplatněno poprvé (tj. dnem 12.8.2003). Protože se zástavní právo ve smyslu ustanovení § 100 odst.2 občanského zákoníku nepromlčuje dříve než zajištěná pohledávka, byla žaloba v projednávané věci podána u soudu dne 30.10.2000 ještě před uplynutím promlčecí doby. Žalobce odmítá názor soudů obou stupňů o tom, že by se ustanovení § 100 odst.2 občanského zákoníku "nevztahovalo na případy, kdy zástavní a obligační dlužník jsou různými osobami", neboť by tím "došlo k narušení principu akcesority, subsidiarity a vůbec povahy a smyslu zástavního práva jako zajišťujícího institutu a zejména zásady rovnosti účastníků právních vztahů". Přípustnost dovolání žalobce dovozuje z ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. a navrhuje, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný navrhl, aby dovolací soud dovolání "odmítl, případně zamítl". Soudy podle jeho názoru správně dovodily, že promlčecí doba běží samostatně pro obligačního a pro zástavního dlužníka a že vůči žalovanému prodloužení promlčecí doby, způsobené pravomocným přisouzením pohledávky proti dlužnici D. F., nemá právní účinky.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř. se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti rozsudku odvolacího soudu jsou obsaženy v ustanovení § 237 o.s.ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst.1 písm.a) o.s.ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst.1 písm.b) o.s.ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.]; to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky [§ 237 odst.2 písm.a) o.s.ř.], a ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení [§ 237 odst.2 písm.b) o.s.ř.].

Žalobce dovoláním napadá rozsudek odvolacího soudu, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně ve věci samé. Podle ustanovení § 237 odst.1 písm.b) o.s.ř. dovolání není přípustné, a to již proto, že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí ve věci samé, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst.3 o.s.ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst.3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst.3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst.3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud řešil mimo jiné otázku promlčení zástavního práva z pohledu ustanovení § 100 odst. 2 občanského zákoníku v případě, že zástavní dlužník není dlužníkem zajištěné pohledávky a že pro promlčení zajištěné pohledávky platí delší než obecná (delší než tříletá v občanskoprávních vztazích nebo čtyřletá v obchodních závazkových vztazích) promlčecí doba. Protože uvedená právní otázka dosud nebyla v rozhodování odvolacího soudu ve všech souvislostech vyřešena, představuje rozsudek odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání žalobce proti rozsudku odvolacího soudu je podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o.s.ř. přípustné.

Po přezkoumání rozsudku odvolacího soudu ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Pohledávka ze smlouvy o úvěru ze dne 3.2.1992 č. 17/92, která byla podle zjištění soudů zajištěna zástavním právem na předmětných nemovitostech, se stala splatnou dnem 12.8.1993 (jak dovodil odvolací soud), popřípadě nejpozději dnem 31.1.1996 (jak se domníval soud prvního stupně). Protože právo na uspokojení této pohledávky ze zástavy vzniklo v době do 31.8.1998, soudy v souladu se zákonem dovodily, že se řídí i v současné době ustanovením § 151f občanského zákoníku a dalšími právními předpisy ve znění účinném do 31.8.1998 (srov. též právní názory vyjádřené v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 30.11.1999 sp. zn. 31 Cdo 1181/99, který byl uveřejněn pod č. 70 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2000, v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18.4.2000 sp. zn. 21 Cdo 2525/99, které bylo uveřejněno pod č. 34 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2001, a v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.5.2002 sp. zn. 21 Cdo 1162/2001, které bylo uveřejněno pod č. 24 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, ročník 2003, a ustanovení čl. IV bodu 1 zákona č. 317/2001 Sb., kterým se mění zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a o změně dalších zákonů).

Podle ustanovení § 100 odst.2 věty první občanského zákoníku se promlčují všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického.

Podle ustanovení § 100 odst.2 věty třetí občanského zákoníku se zástavní práva nepromlčují dříve, než zajištěná pohledávka.

Podle ustanovení § 151a odst.1 občanského zákoníku (ve znění účinném do 31.12.2000) slouží zástavní právo k zajištění pohledávky a jejího příslušenství s tím, že v případě jejich řádného a včasného nesplnění je zástavní věřitel oprávněn domáhat se uspokojení z věci zastavené; zástavní právo se vztahuje na zástavu, její příslušenství a přírůstky, avšak z plodů jen na ty, které nejsou oddělené.

Podle ustanovení § 151f odst.1 občanského zákoníku (ve znění účinném od 1.1.1992 do 31.8.1998) není-li zajištěná pohledávka řádně a včas splněna, může se zástavní věřitel domáhat uspokojení ze zástavy, a to i tehdy, když zajištěná pohledávka je promlčena.

Z citovaných ustanovení v první řadě vyplývá, že zástavní právo podléhá promlčení, neboť nejde o majetkové právo, které by bylo - na rozdíl od vlastnického práva - z možnosti promlčení se vyloučeno, i když má také věcněprávní povahu. Závěr o nepromlčitelnosti zástavního práva nelze úspěšně dovozovat ani z ustanovení § 151f odst.1 občanského zákoníku (ve znění účinném od 1.1.1992 do 31.8.1998); uvedené ustanovení má z hlediska promlčení význam jen v tom, že umožňuje uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy i pro případ, kdyby zajištěná pohledávka byla promlčena a kdyby proto nebylo možné dosáhnout její uspokojení z důvodu závazkového právního vztahu, a promlčení nároku na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy se netýká (srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.4.2007 sp. zn. 21 Cdo 1918/2005, který byl uveřejněn pod č. 95 v časopise Soudní judikatura, ročník 2007).

Promlčení zástavního práva se podle ustálené judikatury soudů (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8.2.2007 č.j. 21 Cdo 681, 682/2006, který byl uveřejněn pod č. 104 v časopise Soudní judikatura, roč. 2007) řídí občanským zákoníkem a dalšími předpisy občanského práva, i když jím byla zajištěna pohledávka ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu. Obchodním zákoníkem se řídí pouze promlčení zajištěné pohledávky ze smlouvy o úvěru nebo jiného obchodního závazkového vztahu.

Promlčecí doba zástavního práva je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (tj. ode dne, kdy vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy) [§ 101 občanského zákoníku]. Bylo-li však zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno (§ 110 odst.1 věta první občanského zákoníku); v případě, že zástavní právo bylo zástavním dlužníkem písemně uznáno co do důvodu a výše, promlčuje se za deset let ode dne, kdy k uznání došlo, nebo, byla-li v uznání uvedena lhůta k plnění, od uplynutí této lhůty (§ 110 odst.1 věta druhá občanského zákoníku).

Není-li stanoveno jinak, činí promlčecí doba u pohledávky ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu čtyři roky (§ 397 obchodního zákoníku) a běží ode dne, kdy právo mohlo být uplatněno u soudu (§ 391 odst.1 obchodního zákoníku). Byla-li pohledávka pravomocně přiznána v soudním nebo rozhodčím řízení, promlčuje se ve smyslu ustanovení § 408 odst.1 obchodního zákoníku za deset let ode dne, kdy promlčecí doba začala poprvé běžet (srov. též právní názor uvedený v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.11.2003 sp. zn. 20 Cdo 1595/2002, které bylo uveřejněno pod č. 13 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2006).

Protože se podle ustanovení § 100 odst.2 věty třetí občanského zákoníku zástavní práva nepromlčují dříve než zajištěná pohledávka, nepostačuje k promlčení zástavního práva toliko marné uplynutí doby určené občanským právem k uplatnění nároku na uspokojení ze zástavy, neboť je třeba, aby marně uplynula také promlčecí doba zajištěné pohledávky; nedošlo-li k promlčení zajištěné pohledávky, nemůže být promlčeno ani zástavní právo.

S názorem soudů, podle kterého uvedené pravidlo platí jen tehdy, jsou-li "závazkový dlužník a zástavní dlužník osoba totožná, bylo-li rozhodnuto pravomocným rozhodnutím ve vztahu k oběma dlužníkům, případně byla-li uznána písemně pohledávka co do důvodu i výše oběma dlužníky", a podle kterého "skutečnost, s níž zákon spojuje delší než obecnou promlčecí dobu", má vliv na promlčení zástavního práva, jen jestliže nastala (také) vůči zástavnímu dlužníku, nelze souhlasit. Z akcesorické povahy zástavního práva, vyjádřené mimo jiné v ustanovení § 100 odst.2 větě třetí občanského zákoníku, vyplývá zejména to, že promlčení zajištěné pohledávky může nastat, i když se dosud zástavní právo nepromlčelo, že však zástavní právo se nemůže promlčet dříve, dokud marně neuplyne promlčecí doba u zajištěné pohledávky. Není přitom významné, zda se promlčení zajištěné pohledávky řídí obecnou promlčecí dobou nebo zda nastala taková právní skutečnost, která měla za následek její "prodloužení"; z pohledu ustanovení § 100 odst.2 věty třetí občanského zákoníku je rozhodné pouze to, kdy se - podle příslušné hmotněprávní úpravy - promlčuje věřitelova pohledávka za (osobním) dlužníkem, zajištěná zástavním právem, i kdyby jeho předmětem byl majetek jiné osoby než dlužníka této pohledávky.

Pohledávka ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu, která byla (zástavnímu) věřiteli přiznána proti (osobnímu) dlužníku pravomocným soudním rozhodnutím, se promlčuje - jak uvedeno již výše - za deset let ode dne, kdy promlčecí doba začala poprvé běžet, tj. ode dne, kdy pohledávka mohla být uplatněna u soudu, nestanoví-li zákon jinak. I když takové soudní rozhodnutí není (a nemůže být) závazné také proti zástavnímu dlužníku (a to již z důvodu, že nemohl být účastníkem soudního řízení, v němž bylo takové rozhodnutí vydáno), je tu rozhodující, že představuje skutečnost, která má za následek "prodloužení" promlčecí doby zajištěné pohledávky, a že z důvodu vyjádřeného v ustanovení § 100 odst.2 větě třetí občanského zákoníku tím (následkem "prodloužení" promlčecí doby k uplatnění pohledávky proti dlužníku) došlo ze zákona k "prodloužení" promlčecí doby zástavního práva. Nejvyšší soud ČR proto dospěl k závěru, že zástavní právo se ve smyslu ustanovení § 100 odst.2 věty třetí občanského zákoníku nepromlčuje dříve, než zajištěná pohledávka, nejen tehdy, dal-li dlužník zajištěné pohledávky do zástavy svůj majetek, ale i v případě, že zástavní dlužník není dlužníkem zajištěné pohledávky.

V projednávané věci byla věřiteli zajištěná pohledávka ze smlouvy o úvěru přiznána proti "osobnímu" dlužníku rozsudkem Krajského soudu v Bratislavě ze dne 6.4.1998 č.j. 25 Co 100/94-57-59, který nabyl právní moci dnem 15.6.1998. Je tedy nepochybné, že zajištěná pohledávka, kterou bylo možné uplatnit u soudu nejdříve dnem 13.8.1993, se do zahájení řízení v projednávané věci (do dne 30.10.2000) nemohla promlčet a že se tedy ve smyslu ustanovení § 100 odst.2 věty třetí občanského zákoníku nemohlo promlčet ani zástavní právo, zřízené k jejímu zajištění.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není správný; Nejvyšší soud České republiky jej podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil a věc podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první o.s.ř. vrátil Vrchnímu soudu v Olomouci k dalšímu řízení.

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný; v novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 243d odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o.s.ř.).

Pravomocné usnesení o nařízení prodeje zástavy (§ 200z o. s. ř.), kterým bylo skončeno řízení o soudním prodeji zástavy, není soudním rozhodnutím, které by ve smyslu

ustanovení § 110 odst. 1 věty první občanského zákoníku způsobovalo, že by se zástavním věřitelem osvědčené zástavní právo promlčovalo až za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno.

Zástavní věřitel pokračuje ve smyslu ustanovení § 112 občanského zákoníku řádně v řízení o soudním prodeji zástavy, jestliže po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy pokračuje v přiměřené lhůtě v uplatňování svého zástavního práva podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy. Jestliže však zástavní věřitel nepodá v přiměřené lhůtě návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy, začne znovu běžet promlčecí doba zástavního práva dnem následujícím po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy; v tomto případě se zástavní právo nepromlčí jen tehdy, jestliže promlčecí doba neuplyne do dne, v němž byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy, přičemž v době od podání žaloby o nařízení prodeje zástavy do právní moci usnesení, kterým byl nařízen prodej zástavy, promlčecí doba neběží.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28.11.2012 sp.zn. 21 Cdo 3892/2010

Na návrh oprávněného, podaný u soudu prvního stupně dne 20.8.2007, Okresní soud v Liberci usnesením ze dne 5.9.2007 č.j. 67 Nc 7227/2007-16 (správně 67 Nc 7227/2007-26) nařídil exekuci jednak podle "pravomocného a vykonatelného usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36, které nabylo právní moci 6.3.2003", k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 397.921,87 Kč s 16% úrokem z prodlení ročně z částky 37.487,50 Kč od 24.1.2003 do zaplacení, náhrady nákladů "nalézacího řízení" ve výši 6.000,- Kč, "nákladů právního zastoupení v tomto exekučním řízení" a "nákladů exekuce, které budou v průběhu řízení stanoveny", s tím, že může být provedena jen prodejem nemovitostí označených jako pozemky "parc. č., parc. č. zapsaných na LV č. pro obec a k.ú. Pěčín u Katastrálního úřadu v Liberci" a pozemky "parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č. a parc. č. zapsaných na LV č. pro obec a k.ú. Pěčín", jednak podle "pravomocného a vykonatelného rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 7.12.2005 č.j. 18 C 322/2002-85, který nabyl právní moci 2.10.2006", k uspokojení pohledávky oprávněného ve výši 521.243,78 Kč s úrokem z prodlení z částky 188.070,- Kč ve výši 0,01% denně od 1.7.2001 do zaplacení, náhrady nákladů "nalézacího řízení" ve výši 60.320,- Kč, "nákladů právního zastoupení v tomto exekučním řízení" a "nákladů exekuce, které budou v průběhu řízení stanoveny"; provedením exekuce pověřil soudního exekutora JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D., Exekutorský úřad v Praze 6, Evropská 663/13.

V podání ze dne 7.11.2007, označeném jako "odvolání proti usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 5.9.2007 č.j. Nc 7227/2007", povinní namítli promlčení vymáhaných práv. Dovozejí, že podle ustanovení § 408 obchodního zákoníku skončí promlčecí doba "nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala běžet poprvé", a že před uplynutím této lhůty sice "byla zahájena soudní řízení, jejichž výsledkem byly oba exekuční tituly", avšak "nebyla dodržena zákonná podmínka zahájit řízení o výkon rozhodnutí do 3 měsíců ode dne, kdy mohlo být zahájeno". V případě titulu vydaného v řízení vedeném pod sp. zn. 18 C 322/2002 počala promlčecí lhůta běžet poprvé dne 1.10.1995, desetiletá promlčecí lhůta uplynula dnem 1.10.2005, rozsudek nabyl právní moci dne 2.10.2006 a podle ustanovení § 408 odst. 2 obchodního zákoníku měl být návrh na exekuci podán do tří měsíců ode dne, kdy mohlo být řízení o výkon rozhodnutí zahájeno, podán však byl až dne 20.8.2007, kdy již promlčecí doba uplynula. Pohledávka zajištěná zástavním právem, uplatněným v řízení vedeném pod sp. zn.

18 C 322/2002, je tedy promlčena, což "vzhledem k principu akcesority má stejné důsledky i pro zástavní právo". Povinní se domáhali, aby bylo usnesení o nařízení exekuce zrušeno. Okresní soud v Liberci, který posoudil podání povinných ze dne 7.11.2007 jako návrh na zastavení exekuce podle ustanovení § 52 odst. 1 exekučního řádu "za užití" ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, usnesením ze dne 15.7.2008 č.j. 67 Nc 7227/2007-38 návrh povinných na zastavení exekuce zamítl. Poté, co dovodil, že zástavní právo podléhá promlčení a že zástavní právo, které bylo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu, se podle ustanovení § 110 odst. 1 věty první občanského zákoníku promlčuje za 10 let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno, soud prvního stupně dospěl k závěru, že usnesením ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36 bylo oprávněnému přiznáno "právo na prodej zástavy" pravomocným soudním rozhodnutím v souladu s ustanovením § 110 odst. 1 věty první občanského zákoníku, že desetiletá promlčecí doba začala běžet dnem 6.3.2003, kdy uvedené usnesení nabylo právní moci, a že proto oprávněný podal dne 20.8.2007 návrh na nařízení exekuce prodejem zástavy ještě před uplynutím promlčecí doby. Ohledně práva, které bylo oprávněnému přiznáno rozsudkem ze dne 7.12.2005 č.j. 18 C 322/2002-85 a které "vzešlo" ze smlouvy o úvěru ze dne 23.10.1991 ve znění dodatku ze dne 17.8.1992, soud prvního stupně uzavřel, že jeho promlčení se i v současné době řídí ustanovením § 131b odst. 5 hospodářského zákoníku, podle kterého, bylo-li právo přiznáno pravomocným rozhodnutím příslušného orgánu, je promlčecí lhůta desetiletá a běží ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno. Promlčecí doba práva přiznaného oprávněnému rozsudkem ze dne 7.12.2005 č.j. 18 C 322/2002-85, který nabyl právní moci dne 6.10.2006, tedy může uplynout teprve dnem 6.10.2016.

K odvolání povinných Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci usnesením ze dne 26.6.2009 č.j. 73 Co 65/2009-87 usnesení soudu prvního stupně potvrdil ve výroku, kterým byl zamítnut návrh na zastavení exekuce nařízené podle rozsudku Okresního soudu v Liberci ze dne 7.12.2005 č.j. 18 C 322/2002-85, a změnil tak, že zastavil exekuci nařízenou podle usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36 "prodejem pozemků parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č., parc. č. a parc. č. v katastrálním území Pěčín"; současně rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o zastavení exekuce před soudy obou stupňů. Při posouzení promlčení pohledávky, která vznikla na základě smlouvy o úvěru ze dne 23.10.1991 a která byla oprávněnému přiznána rozsudkem ze dne 7.12.2005 č.j. 18 C 322/2002-85, se odvolací soud ztotožnil s názorem soudu prvního stupně v tom, že ode dne 6.10.2006, kdy se rozsudek ze dne 7.12.2005 č.j. 18 C 322/2002-85 stal vykonatelným, začala ve smyslu ustanovení § 131b odst. 5 hospodářského zákoníku běžet "nová" desetiletá promlčecí doba a že tedy oprávněný podal dne 20.8.2007 návrh na nařízení exekuce ještě před jejím uplynutím. Při posuzování otázky promlčení práva oprávněného na uspokojení zástavním právem zajištěné pohledávky z výtěžku zpeněžení zástavy odvolací soud dovodil, že je třeba se zabývat nejen promlčením zástavního práva, ale také promlčením zajištěné pohledávky, neboť zástavní právo se nepromlčuje dříve než zajištěná pohledávka. I když zajištěná pohledávka nebyla oprávněnému přiznána rozhodnutím soudu, došlo ze strany dlužníka v dodatku ke smlouvě o úvěru ze dne 24.2.1999 k uznání závazku, čímž došlo ve smyslu ustanovení § 407 odst. 1 obchodního zákoníku k "přetržení promlčecí lhůty a započetí běhu nové čtyřleté promlčecí lhůty, která uběhla dne 24.2.2003". Právo na uspokojení zajištěné pohledávky vzniklo oprávněnému "minimálně dne 25.5.2001", neboť dlužník se ocitl v prodlení dne 24.5.2001, kdy měl podle výzvy zástavního věřitele "uhradit celý po vypovězení úvěrové smlouvy zesplatněný dluh". Tříletá promlčecí doba zástavního práva tedy skončila dnem 25.5.2004, ledaže by před jejím uplynutím "došlo k události, která ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 občanského zákoníku působí tzv. přetržení běhu promlčecí doby nebo ve smyslu ustanovení § 112 občanského zákoníku tzv. stavení běhu promlčecí doby".

Usnesení soudu, kterým byl ve smyslu ustanovení § 200y a násl. občanského soudního řádu nařízen soudní prodej zástavy, není podle názoru odvolacího soudu "rozhodnutím, kterým by ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 občanského zákoníku docházelo k přiznání práva, tj. v daném případě k přiznání práva zástavního věřitele na uspokojení ze zástavy". Předpokladem pro nařízení soudního prodeje zástavy je totiž podle ustanovení § 200y a násl. občanského soudního řádu pouze doložení předpokladů uvedených v ustanovení § 200z odst. 1 občanského soudního řádu, soud se přitom nezabývá "námitkami zástavního dlužníka o existenci, zániku či promlčení pohledávky, resp. zástavního práva", a že teprve v řízení o zastavení exekuce (výkonu rozhodnutí) je dán prostor pro obranu dlužníka; povaha řízení a rozhodnutí o soudním prodeji zástavy vylučují, aby usnesení o nařízení prodeje zástavy představovalo rozhodnutí, kterým by právo bylo přiznáno. Podání návrhu na nařízení soudního prodeje zástavy má za následek pouze stavení běhu promlčecí doby podle ustanovení § 112 občanského zákoníku, a to až do právní moci usnesení, jímž byl nařízen soudní prodej zástavy; poté pak "dobíhá promlčecí doba, jež byla v běhu před zahájením tohoto řízení". Vzhledem k tomu, že žaloba o soudní prodej zástavy byla podána u soudu dne 7.2.2002, neběžela promlčecí doba až do 6.3.2003, kdy nabylo právní moci usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36; počínaje dnem 7.3.2003 začal běžet zbytek promlčecí doby (v trvání 2 let a 108 dnů) a celá promlčecí doba uplynula nejpozději dnem 23.6.2005. Námitka promlčení tedy byla ve vztahu k právu na prodej zástavy uplatněna důvodně a je tu důvod pro zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu ve výroku, který bylo usnesení soudu prvního stupně změněno a rozhodnuto o zastavení exekuce nařízené podle usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36, podal oprávněný dovolání. Souhlasí s odvolacím soudem v tom, že promlčecí doba v projednávané věci "mohla začít běžet nejdříve dnem 25.5.2001", že obecná promlčecí doba v trvání 3 let "ve vztahu k uplatněnému zástavnímu právu mohla uplynout dnem 25.5.2004 a že "zástavní právo bylo řádně a včas uplatněno návrhem na soudní prodej zástavy" dnem 7.2.2002, kdy došlo ve smyslu ustanovení § 112 občanského zákoníku "k přerušení běhu promlčecí doby", odmítá však jeho závěr, že by usnesení o nařízení prodeje zástavy nebylo takovým rozhodnutím, které by zakládalo běh "nové" desetileté promlčecí doby ve smyslu ustanovení § 110 občanského zákoníku. I když je řízení o soudním prodeji zástavy podle ustanovení § 200y a násl. občanského zákoníku "pouze jednou fází soudního prodeje zástavy", v níž soud "nezkoumá případný zánik či promlčení nároku", nejedná se o "procesní rámec, který by vázal účastníky řízení v jejich tvrzeních a důkazních návrzích"; účastník řízení je podle názoru oprávněného "nejen oprávněn, ale i povinen v řízení uvést všechny rozhodné skutečnosti a důkazy a splnit tak svou povinnost tvrzení a povinnost důkazní, přičemž obezřetnost a zásadu *vigilantibus iura scripta sunt* zachová účastník pouze v takovém případě, že všechny rozhodné skutečnosti vznesl i při vědomí, že tyto nebudou soudem prozatím zkoumány", a námitka promlčení je "námitkou, která by měla být pro účely svého případného úspěchu vznesena již v nalézací fázi řízení o soudním prodeji zástavy". Námitku promlčení soud zkoumá podle stavu, jaký tu je v době "nalézací fáze řízení o soudním prodeji zástavy". Neuplatnil-li ji zástavní dlužník dříve, než soud rozhodne o nařízení soudního prodeje zástavy, je nutno dovodit, že se "takovým jednáním dlužník konkludentně vzdal práva vznést námitku uplynutí obecné tříleté promlčecí doby" a že, je-li "nalézací fáze ukončena pravomocným a vykonatelným usnesením o nařízení soudního prodeje zástavy, musí být nutně uvažováno o desetileté promlčecí době ode dne vykonatelnosti usnesení ve smyslu ustanovení § 110 občanského zákoníku". Odvolací soud navíc neuvažoval se situací, kdy právo na soudní prodej zástavy bude žalobou uplatněno "v nalézací fázi" v poslední den obecné tříleté promlčecí době, neboť aplikace jeho názoru nutně znamená, že by "z obecné promlčecí doby nezbyvala žádná doba, se kterou by bylo možné

počítat pro podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí či exekuce". Oprávněný navrhl, aby dovolací soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a aby mu věc vrátil k dalšímu řízení. Povinní navrhli, aby dovolací soud dovolání oprávněného odmítl. Uvedli, že oprávněnému "nesvědčí žádný z právních důvodů k podání dovolání" a že se plně ztotožňují s právními závěry odvolacího soudu.

N e j v y š š í s o u d dovolání oprávněného zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30.6.2009 (dále jen "o.s.ř."), neboť dovoláním je napadeno usnesení odvolacího soudu, které bylo vydáno před 1.7.2009 (srov. Čl. II bod 12 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů a další související zákony). Po zjištění, že dovolání bylo podáno proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o.s.ř.) a že jde o usnesení, proti kterému je ve výroku, jímž bylo usnesení soudu prvního stupně změněno a rozhodnuto o zastavení exekuce nařízené podle usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36, dovolání přípustné podle ustanovení § 238a odst. 1 písm. d), § 238a odst.2 a § 237 odst.1 písm.a) o.s.ř. , přezkoumal uvedené rozhodnutí bez nařízení jednání (§ 243a odst.1 věta první o.s.ř.) a dospěl k závěru, že dovolání není opodstatněné.

Soud v exekučním řízení [srov. § 55 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů účinný do 30.6.2009 - dále jen "ex. řád"] zastaví exekuci, je-li exekuce nepřipustná, protože tu je jiný důvod, pro který rozhodnutí nelze vykonat [§ 52 odst.1 ex. řádu, § 268 odst.1 písm.h) o.s.ř.]. Dojde-li k promlčení v exekuci vymáhaného práva a vznese-li povinný námitku promlčení, jde podle ustálené judikatury soudů (srov. například Zhodnocení rozhodování soudů a státních notářství při výkonu rozhodnutí býv. Nejvyššího soudu ČSR ze dne 18.2.1981 sp. zn. Cpj 159/79, které bylo uveřejněno pod č. 21 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1981) o důvod, pro který soud exekuci zastaví podle ustanovení § 52 odst.1 ex. řádu a § 268 odst.1 písm. h) o.s.ř.

Je-li předmětem exekučního řízení zpeněžení (prodej) zástavy, má oprávněný zástavní věřitel právo (nárok), aby jeho (zajištěná) pohledávka byla uspokojena z výtěžku tímto způsobem provedeného zpeněžení (prodeje) zástavy. Zástavní právo je - jak dovodila již ustálená judikatura soudů (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25.4.2007 sp. zn. 21 Cdo 1918/2005, který byl uveřejněn pod č. 95 v časopise Soudní judikatura, roč. 2007) - majetkové právo, které podléhá promlčení. Zástava smí být v exekučním řízení zpeněžena, jen jestliže povinný zástavní dlužník nenamítl promlčení zástavního práva nebo jestliže jím uplatněná námitka promlčení není opodstatněná.

Promlčecí doba zástavního práva je tříletá a běží ode dne, kdy právo mohlo být vykonáno poprvé (§ 101 občanského zákoníku); zástavní právo mohlo být poprvé vykonáno dnem, v němž zástavnímu věřiteli vzniklo právo na uspokojení zajištěné pohledávky ze zástavy, tedy - řečeno jinak - dnem, v němž je zástavní věřitel podle hmotného práva oprávněn požadovat, aby zajištěná pohledávka byla uhrazena z výtěžku získaného zpeněžením zástavy, protože dlužník zajištěnou pohledávku řádně a včas (tj. v době, v níž měl být podle dohody, právního předpisu nebo rozhodnutí dluh odpovídající zajištěné pohledávce dlužníkem splněn) nesplnil, (marným uplynutím doby splatnosti zajištěné pohledávky). Bylo-li však zástavní právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno (§ 110 odst. 1 věta první občanského zákoníku). V případě, že zástavní právo bylo zástavním dlužníkem písemně uznáno co do důvodu a výše,

promlčuje se za deset let ode dne, kdy k uznání došlo, nebo, byla-li v uznání uvedena lhůta k plnění, od uplynutí této lhůty (§ 110 odst. 1 věta druhá občanského zákoníku) [srov. též právní názor uvedený například v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 24.1.2008 sp. zn. 21 Cdo 687/2007, který byl uveřejněn pod č. 124 v časopise Soudní judikatura, roč. 2008].

Zástavní právo se nepromlčuje dříve, než zajištěná pohledávka (§ 100 odst. 2 věta třetí občanského zákoníku). K promlčení zástavního práva proto nepostačuje pouze marné uplynutí doby určené občanským právem k uplatnění práva (nároku) na uspokojení ze zástavy, neboť je třeba, aby marně uplynula také promlčecí doba k uplatnění zajištěné pohledávky; dokud nedošlo k promlčení zajištěné pohledávky, nemůže být promlčeno ani zástavní právo, i kdyby jeho předmětem byl majetek jiné osoby než dlužníka této pohledávky (srov. právní názor uvedený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 15.2.2008 sp. zn. 21 Cdo 888/2007, který byl uveřejněn pod č. 123 v časopise Soudní judikatura, roč. 2008).

Promlčení zástavního práva se podle ustálené judikatury soudů vždy řídí občanským zákoníkem a dalšími předpisy občanského práva, a to i tehdy, byla-li jím zajištěna pohledávka ze smlouvy o úvěru nebo z jiného obchodního závazkového vztahu (srov. právní názor uvedený například v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 8.2.2007 č.j. 21 Cdo 681, 682/2006, který byl uveřejněn pod č. 104 v časopise Soudní judikatura, roč. 2007).

Z výše uvedeného (mimo jiné) vyplývá, že desetiletá promlčecí doba zástavního práva platí podle ustanovení § 110 odst. 1 věty první občanského zákoníku, jen jestliže bylo "právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu". S názorem odvolacího soudu, podle kterého usnesení o nařízení prodeje zástavy vydané v řízení o soudním prodeji zástavy (§ 200y až § 200za občanského soudního řádu) nepředstavuje rozhodnutí o "přiznání práva", dovolací soud souhlasí.

Zástavní právo je definováno jako právní institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 152 občanského zákoníku). Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem včas splněna nebo byla-li splněna po své splatnosti jen částečně anebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky (zbytku pohledávky nebo příslušenství) z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 165 odst. 1 občanského zákoníku). Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele buď ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy; při nařízení soudního prodeje zástavy a při prodeji zástavy soudem se postupuje podle občanského soudního řádu (srov. § 165a odst. 1 občanského zákoníku).

Soudní prodej zástavy jako právní prostředek zpeněžení zástavy, předvídaný v ustanovení § 165a odst. 1 občanského zákoníku, se uskutečňuje - jak správně uvedl odvolací soud - ve dvou fázích. V první fázi, upravené v ustanoveních § 200y až § 200za občanského soudního řádu, jde o řízení o soudním prodeji zástavy, které je zahájeno podáním žaloby, jíž se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy, a které končí usnesením soudu, jímž bylo o této žalobě rozhodnuto. Nařídí-li soud vykonatelným usnesením prodej zástavy, přechází soudní prodej zástavy do druhé fáze (prodeje zástavy soudem), která začíná podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy podle ustanovení § 251 a násl. o.s.ř., popřípadě podáním návrhu na nařízení exekuce podle ustanovení § 37 a násl. ex. řádu, která smí být provedena jen prodejem zástavy; je-li prodávanou zástavou nemovitá věc, užijí se na prodej zástavy soudem ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak (srov. § 338a odst.1 o.s.ř., § 52 ex. řádu).

V řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy soud podle již ustálené judikatury (srov. například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.12.2004 sp. zn. 21 Cdo 1467/2004, které bylo uveřejněno pod č. 37 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2005) zkoumá pouze to, zda zástavní věřitel doložil zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě, jejíž prodej navrhuje, a kdo je zástavním dlužníkem. Jiné (další) skutečnosti

nejsou - jak vyplývá z ustanovení § 200z odst. 1 občanského soudního řádu – v tomto řízení významné. Uvedené rozhodné skutečnosti současně nemusí být v řízení o soudním prodeji zástavy prokázány (postaveny najisto); pro nařízení prodeje zástavy postačuje, budou-li listinami nebo jinými důkazy osvědčeny, tedy jeví-li se z předložených listin nebo jiných důkazů alespoň jako pravděpodobné. Doloží-li zástavní věřitel uvedené skutečnosti listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře, popřípadě budou-li splněny podmínky uvedené v ustanovení § 115a občanského soudního řádu, může soud prvního stupně rozhodnout o nařízení prodeje zástavy bez jednání, tedy bez slyšení zástavního dlužníka, a s tím, že žalobu doručí zástavnímu dlužníku až spolu s usnesením o nařízení prodeje zástavy. Nařídí-li soud pravomocným usnesením prodej zástavy, protože byly alespoň osvědčeny skutečnosti uvedené v ustanovení § 200z odst. 1 občanského soudního řádu, neznamená to samozřejmě, že by ve druhé fázi soudního prodeje zástavy (při prodeji zástavy soudem podle ustanovení o výkonu rozhodnutí nebo exekuci) nemohly být uplatněny jiné (další) skutečnosti nebo že by jejich osvědčení nemohlo být zpochybněno. Namítá-li zástavní dlužník, že zástavní právo zaniklo nebo že se promlčelo, nejde o způsobilou obranu proti žalobě na nařízení prodeje zástavy (v první fázi soudního prodeje zástavy), ale o důvod pro zastavení exekuce prodejem zástavy podle ustanovení § 268 odst. 3 nebo podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu (§ 52 odst. 1 ex. řádu).

Vzhledem k tomu, že podle ustanovení § 200z odst. 1 občanského soudního řádu se pro nařízení prodeje zástavy vyžaduje pouze to, aby zástavní dlužník doložil zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem, může zástavní dlužník v řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy důvodně zpochybňovat jen tyto (a nikoliv další) skutečnosti, popřípadě to, zda byly zástavním věřitelem opravdu doloženy (učiněny alespoň pravděpodobnými). Nejsou-li další (jiné) skutečnosti, včetně námítky promlčení zástavního práva nebo zániku zástavního práva, v první fázi soudního prodeje zástavy pro rozhodnutí o žalobě na soudní prodej zástavy právně významné, nemá (z procesního hlediska) smysl je v tomto řízení ani uvádět, ani prokazovat. Názor dovolatele, že zástavní dlužník je povinen v řízení o soudním prodeji zástavy uvést všechny rozhodné skutečnosti "i při vědomí, že tyto nebudou soudem zatím zkoumány", nemá jakékoliv opodstatnění ani z hlediska vlastního průběhu řízení, ani z pohledu jeho hospodárnosti a účelnosti.

Protože pro nařízení prodeje zástavy jsou rozhodné pouze skutečnosti uvedené v ustanovení § 200z odst. 1 občanského soudního řádu a protože soud usnesením nařídí prodej zástavy, budou-li tyto skutečnosti alespoň osvědčeny, je zřejmé, že se v první fázi soudního prodeje zástavy neřeší (a podle zákona nemohou řešit) všechny skutkové a právní otázky, na nichž (podle hmotného práva) závisí posouzení a závěr o tom, zda zástavnímu věřiteli vskutku svědčí zástavní právo a zda má právo na uspokojení zajištěné pohledávky z výtěžku zpeněžení (prodeje) zástavy. Pravomocné soudní rozhodnutí přiznává oprávněnému účastníku (z pohledu ustanovení § 110 občanského zákoníku) právo jen tehdy, je-li v řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno, možné (přípustné) zjišťování skutkového stavu věci z pohledu všech rozhodných skutečností a smí-li soud při rozhodování věci vyřešit všechny právní otázky, na nichž podle zákona záleží závěr o právu. Usnesení o nařízení prodeje zástavy proto nepředstavuje - a s ohledem na povahu a smysl řízení o soudním prodeji zástavy podle ustanovení § 200y až § 200za občanského soudního řádu ani nemůže představovat - takové soudní rozhodnutí, kterým by bylo zástavnímu věřiteli přiznáno právo. Odvolací soud tedy dospěl v souladu se zákonem k závěru, že pravomocné usnesení o nařízení prodeje zástavy, kterým bylo skončeno řízení o soudním prodeji zástavy jako první fáze soudního prodeje zástavy, není takovým soudním rozhodnutím, které by ve smyslu ustanovení § 110 odst. 1 věty první občanského zákoníku způsobovalo, že by se zástavním věřitelem osvědčené zástavní právo promlčovalo až za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno.

Uplatní-li věřitel v promlčecí době právo u soudu nebo u jiného příslušného orgánu a v zahájeném řízení řádně pokračuje, promlčecí doba od tohoto uplatnění po dobu řízení neběží; to platí i o právu, které bylo pravomocně přiznáno a pro které byl u soudu nebo u jiného příslušného orgánu navržen výkon rozhodnutí (§ 112 občanského zákoníku ve znění účinném do 31.8.2012).

V právní teorii ani v soudní praxi nejsou pochybnosti o tom, že ke stavení promlčecí doby podle ustanovení § 112 občanského zákoníku (ve znění účinném do 31.8.2012) dochází ode dne, v němž bylo u soudu nebo jiného příslušného orgánu právo věřitelem uplatněno (zahájením řízení nebo připojením se k již zahájenému řízení), až do dne, kterým bylo řízení pravomocně skončeno, a to za předpokladu, že věřitel v řízení řádně pokračoval.

Soudní prodej zástavy se uskutečňuje - jak již uvedeno výše - ve dvou fázích, přičemž jeho druhá fáze (prodej zástavy soudem) přepokládá pravomocné skončení první fáze (nařízení prodeje zástavy pravomocným soudním usnesením). Předmětem druhé fáze soudního prodeje zástavy je zpeněžení zástavy (označené ve vykonatelném usnesení o nařízení prodeje zástavy) za účelem dosažení výtěžku, který slouží (bude použit) k uspokojení zajištěné pohledávky a jejího příslušenství; v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) smí být nařízen jen prodej té zástavy, o níž to stanoví k výkonu navržené vykonatelné usnesení o nařízení prodeje zástavy, zajištěná pohledávka a její příslušenství mohou být v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) uspokojovány jen z výtěžku zpeněžení zástavy, označené ve vykonatelném usnesení o nařízení prodeje zástavy, a je nepřipustné, aby na základě vykonatelného usnesení o nařízení prodeje zástavy bylo k uspokojení zajištěné pohledávky v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) použito něco jiného než zástava, jejíž prodej soud nařídil v první fázi soudního prodeje zástavy. Při soudním prodeji zástavy tedy zástavní věřitel řádně - v zájmu uspokojení své zajištěné pohledávky - pokračuje v zahájeném řízení nejen tehdy, jestliže svým procesním postupem umožňuje náležitý (úspěšný) průběh řízení o soudním prodeji zástavy, ale pouze v případě, že bez zbytečných průtahů podá návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy a že v této druhé fázi soudního prodeje zástavy svými procesními úkony nebrání vlastnímu prodeji (zpeněžení) zástavy a uspokojení zajištěné pohledávky z výtěžku prodeje (zpeněžení) zástavy. Do druhé fáze nemusí soudní prodej zástavy přejít jen tehdy, jestliže po usnesení soudu o nařízení soudního prodeje zástavy zástavní právo zaniklo, neboť zajištěná pohledávka s příslušenstvím byla splněna nebo z jiného zákonem stanoveného důvodu zanikla. Při soudním prodeji zástavy je proto třeba vykládat ustanovení § 112 občanského zákoníku tak, že zástavní věřitel pokračuje řádně v zahájeném řízení, jestliže po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy (po pravomocném skončení první fáze soudního prodeje zástavy) pokračuje v přiměřené lhůtě v uplatňování svého zástavního práva podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy podle ustanovení § 251 a násl. o.s.ř., popřípadě podáním návrhu na nařízení exekuce prodejem zástavy podle ustanovení § 37 a násl. ex. Posouzení, zda zástavní věřitel podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy v přiměřené lhůtě, je vždy závislé na konkrétních okolnostech každého jednotlivého případu. Pokračoval-li zástavní věřitel v soudním prodeji zástavy řádně (v okolnostem případu přiměřené lhůtě) podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy, znamená to, že promlčecí doba, jejíž běh byl zastaven podáním žaloby o nařízení prodeje zástavy, nezačne znovu běžet dnem právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy a že stavení běhu promlčecí doby bude pokračovat (trvat) až do pravomocného skončení řízení ve druhé fázi soudního prodeje zástavy. Kdyby však zástavní věřitel nepodal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy v přiměřené lhůtě, začne promlčecí doba (do té doby stavená) znovu běžet dnem následujícím po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy. V tomto případě se zástavní právo nepromlčí jen tehdy, jestliže promlčecí doba neuplyne do dne, v němž byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce

prodejem zástavy; v době od podání žaloby o nařízení prodeje zástavy do právní moci usnesení, kterým byl nařízen prodej zástavy, promlčecí doba neběží.

V projednávané věci nabylo usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36 o nařízení soudního prodeje zástavy právní moci dne 6.3.2003 a návrh na nařízení exekuce prodejem zástavy byl podle něho podán u soudu dne 20.8.2007. Vzhledem k tomu, že oprávněný nepochybně nepřistoupil k uplatnění zástavního práva podáním návrhu na nařízení exekuce prodejem zástavy ve lhůtě přiměřené po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy, odvolací soud v souladu se zákonem dovodil, že po právní moci usnesení Okresního soudu v Liberci ze dne 28.1.2003 č.j. 18 C 156/2002-36 začal plynout zbytek promlčecí doby, jejíž běh byl staven podáním žaloby o nařízení prodeje zástavy dne 7.2.2002, a že celá promlčecí doba uplynula již v roce 2005.

Z uvedeného vyplývá, že z hlediska uplatněného dovolacího důvodu je usnesení odvolacího soudu správné. Protože nebylo zjištěno (a ani dovolatelem tvrzeno), že by usnesení odvolacího soudu bylo postiženo vadou uvedenou v ustanovení § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o.s.ř. nebo jinou vadou, která by mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, Nejvyšší soud dovolání oprávněného podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty před středníkem o.s.ř. zamítl.

V řízení o soudním prodeji zástavy je třeba ve smyslu ustanovení § 200z odst. 1 o. s. ř. doložit zajištěnou pohledávku z půjčky nejen uzavřenou smlouvou, ale také odevzdáním předmětu půjčky dlužníku.

Zástavní právo se ve smyslu ustanovení § 153 odst. 2 obč. zák. nevztahuje na smluvní pokutu, sjednanou pro případ porušení povinnosti ze smlouvy, kterou byla založena zajištěná pohledávka.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30.10.2007 sp.zn. 21 Cdo 3161/2006

Zástavní věřitelka se domáhala, aby k uspokojení její pohledávky z půjčky "ve výši 700.000,- Kč s příslušenstvím, tj. s úrokem z půjčky ve výši 537.000,- Kč, k uspokojení pohledávky na smluvní pokutu ve výši 210.000,- Kč, s úrokem z prodlení ve výši 8,75% ročně z částky 1.447.000,- Kč od 10.5.2005 do zaplacení a nákladů řízení ve výši 7.650,- Kč" byl nařízen soudní prodej zástavy, a to "pozemku č.p. 1524/2 o výměře 1013 m², druh pozemku trvalý travní porost nacházející se v k.ú. S., o. S.", a "pozemku ve zjednodušené evidenci - parcely původ Pozemkový katastr (PK) č.p. 1524/1 o výměře 11.318 m² nacházející se v k.ú. S., o. S., vše zapsáno na LV pro k.ú. S., o. S., o. P.". Žalobu zdůvodnila zejména tím, že "dne 8.11.2004 uzavřela paní P. D., se zástavní věřitelkou smlouvu o půjčce, na základě které jí zástavní věřitelka půjčila částku ve výši 400.000,- Kč a zároveň si strany sjednaly možnost půjčení dalších 2.600.000,- Kč, přičemž si strany smlouvy sjednaly smluvní úrok ve výši 3% z půjčované částky za každý započatý týden půjčky", a "pro případ nezaplacení půjčky nebo jistiny řádně a včas si zástavní věřitelka sjednala s paní P. D. smluvní pokutu ve výši 900.000,- Kč"; k zajištění "výše uvedené pohledávky, tj. částky 3.000.000,- Kč s příslušenstvím a smluvní pokuty", byla uzavřena dne 8.11.2004 mezi účastnicemi zástavní smlouva, kterou byly zastaveny výše uvedené nemovitosti. Dne 16.11.2004 uzavřeli zástavní věřitelka s dlužnicí D. P. "dodatek I. smlouvy o půjčce", podle kterého "půjčila zástavní věřitelka paní P. D. další částku ve výši 300.000,- Kč" a v němž smluvní pokuta byla nově stanovena ve výši 210.000,- Kč; celková půjčená částka činí 700.000,- Kč s příslušenstvím. Dlužnice D. P. na uvedenou pohledávku zástavní věřitelky dosud nic neuhradila.

Okresní soud v Prachaticích usnesením ze dne 22.5.2006 č.j. 8 Nc 702/2005-16 žalobě vyhověl a rozhodl, že zástavní dlužnice je povinna zaplatit zástavní věřitelce na náhradě

nákladů řízení 7.650,- Kč. Dospěl k závěru, že zástavní věřitelka v souladu s ustanovením § 200z odst. 1 o.s.ř. doložila, že "mezi účastníky byla uzavřena smlouva o půjčce dne 8.11.2004 ve znění dodatku č. 1 ze dne 16.11.2004", na základě které zástavní věřitelka půjčila D. P. celkem částku 700.000,- Kč, "když tato se zavázala zástavní věřitelce půjčku vrátit spolu s 3% úrokem z půjčené částky za každý započatý týden půjčky a dále pro případ porušení povinnosti ze strany dlužníka byla sjednána smluvní pokuta ve výši 210.000,- Kč", a že zástavní věřitelka doložila zástavní smlouvou ze dne 8.11.2004 a výpisem z katastru nemovitostí, že "k zajištění pohledávky zástavní věřitelky, tj. částky 3.000.000,- Kč s příslušenstvím, zastavila zástavní dlužnice nemovitosti shora uvedené".

K odvolání zástavní dlužnice Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením ze dne 21.8.2006 č.j. 6 Co 1822/2006-38 usnesení soudu prvního stupně potvrdil a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení. Odvolací soud se ztotožnil se závěrem soudu prvního stupně v tom, že "zástavní věřitelka doložila, že zde existuje pohledávka zástavního věřitele proti dlužníku D. P., dále doložila zástavní smlouvu ze dne 8.11.2004 a dále doložila vznik zástavního práva, když z výpisu z katastru nemovitostí LV u Katastrálního úřadu pro J. k., Katastrální pracoviště P. vyplývá, že právní účinky vkladu zástavního práva do katastru nemovitostí nastaly ke dni 15.11.2004". Odvolací soud uzavřel, že "všechny zákonné předpoklady pro nařízení soudního prodeje zástavy byly v daném případě splněny".

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podala zástavní dlužnice dovolání. Namítá v první řadě, že zástavní věřitelka "nedoložila v nalézacím řízení platnou sjednanou smlouvu o půjčce hotovosti ve znění dodatku č. I ze dne 16.11.2004 a nedoložila ani platnou sjednanou zástavní smlouvu ze dne 8.11.2006 (správně 8.11.2004)", neboť nebylo "zkoumáno, zda byla splněna zákonná podmínka oprávněnosti k poskytnutí půjčky v návaznosti na předmět podnikání" zástavní věřitelky, zda došlo "k uzavření platné a účinné kupní smlouvy mezi kupující dlužnicí a prodávajícími vlastníky popsanych nemovitostí ve smlouvě o půjčce ze dne 8.11.2004, kdy k uzavření kupní smlouvy byl pevně stanoven termín nejpozději dnem 30.11.2004", a zda "výše příslibu" zástavní věřitelky, že poskytne dlužnici hotovostní půjčku v částce 3.000.000,- Kč, "je reálná a možná". Zástavní dlužnice "napadá" dále "přiznanou výši úroků z dlužné částky 700.000,- Kč ve výši 537.000,- Kč" a "přiznanou výši úroků z prodlení ve výši 8,75% ročně z částky 1.447.000,- Kč od 10.5.2005 do zaplacení" s tím, že zástavní věřitelka má právo jen na úroky z prodlení "v zákonné výši (podle nařízení vlády ČR č. 142/1994 Sb. a novely nařízení vlády ČR č. 163/2005 Sb.)" a že "úrok z úroku nelze přiznat". Zástavní dlužnice rovněž dovozuje, že při rozhodování o náhradě nákladů řízení měl soud postupovat podle ustanovení § 150 o.s.ř., neboť byla "osvobozena od soudních poplatků", což je důvod hodný zvláštního zřetele pro rozhodnutí, že jí nebude "uložena povinnost platit náklady řízení úspěšné zástavní věřitelce". Zástavní dlužnice dovozuje přípustnost dovolání z ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. a navrhuje, aby dovolací soud usnesení odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a o.s.ř.) po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jimiž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst.1 písm.a) o.s.ř.], jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst.1 písm.b) o.s.ř.], nebo jimiž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.b) o.s.ř. a jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.].

Dovolání je také přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno usnesení soudu prvního stupně nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl jinak než v dřívějším usnesení proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější usnesení zrušil, anebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně, jestliže dovolání není jinak přípustné a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené usnesení má po právní stránce zásadní význam, a to v případech, kdy usnesením odvolacího soudu bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o žalobě na obnovu řízení, o zamítnutí návrhu na změnu rozhodnutí podle ustanovení § 235h odst.1 věty druhé o.s.ř., ve věci konkursu a vyrovnání, o žalobě pro zmatečnost, o návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí, ve věci zastavení výkonu rozhodnutí, ve věci udělení příklepu ve výkonu rozhodnutí, o rozvrhu rozdělované podstaty ve výkonu rozhodnutí nebo o povinnostech vydražitele uvedeného v ustanoveních § 336m odst.2 (§ 336n) a v § 338za odst.2 o.s.ř. (§ 238 a § 238a o.s.ř.).

Dovolání je rovněž přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo rozhodnutí soudu prvního stupně zrušeno a řízení zastaveno, popřípadě věc byla postoupena orgánu, do jehož pravomoci náleží [§ 239 odst.1 písm.a) o.s.ř.], jímž bylo v průběhu odvolacího řízení rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle ustanovení § 107 odst.5 o.s.ř., o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka podle ustanovení § 107a o.s.ř., o přistoupení dalšího účastníka podle ustanovení § 92 odst.1 o.s.ř. a o záměně účastníka podle ustanovení § 92 odst.2 o.s.ř. [§ 239 odst.1 písm.b) o.s.ř.], jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o zastavení řízení podle ustanovení § 104 odst.1 o.s.ř. [§ 239 odst.2 písm.a) o.s.ř.], jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto o tom, kdo je procesním nástupcem účastníka, o zastavení řízení podle ustanovení § 107 odst.5 o.s.ř., o vstupu do řízení na místo dosavadního účastníka podle ustanovení § 107a o.s.ř., o přistoupení dalšího účastníka podle ustanovení § 92 odst.1 o.s.ř. a o záměně účastníka podle ustanovení § 92 odst.2 o.s.ř. [§ 239 odst.2 písm.b) o.s.ř.], nebo jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně o odmítnutí návrhu (žaloby), ledaže by byl odmítnut návrh na předběžné opatření podle ustanovení § 75a nebo § 75b o.s.ř. anebo by byl odmítnut návrh na zajištění předmětu důkazního prostředku ve věcech týkajících se práv z duševního vlastnictví podle ustanovení § 78d o.s.ř. [§ 239 odst.3 o.s.ř.].

Zástavní dlužnice dovoláním napadá usnesení odvolacího soudu též ve výroku, kterým bylo rozhodnuto o náhradě nákladů řízení. Přípustnost dovolání proti tomuto rozhodnutí podle ustanovení § 237, § 238 a § 238a o.s.ř. není dána, neboť se nejedná o rozhodnutí ve věci samé, a nevyplývá ani z ustanovení § 239 o.s.ř., protože nejde o případy v něm uvedené. Vzhledem k tomu, že dovolání proti výroku usnesení odvolacího soudu o náhradě nákladů řízení není přípustné (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31.1.2002 sp. zn. 29 Odo 874/2001, uveřejněné pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2003), Nejvyšší soud České republiky dovolání zástavní dlužnice proti tomuto rozhodnutí podle ustanovení § 243b odst. 5 věty první a § 218 písm. c) o.s.ř. odmítl.

Přípustnost dovolání zástavní dlužnice proti usnesení odvolacího soudu ve výroku, jímž bylo potvrzeno usnesení soudu prvního stupně ve věci samé, je třeba posoudit podle ustanovení § 237 o.s.ř. Podle ustanovení § 237 odst.1 písm.b) o.s.ř. dovolání není přípustné, a to již proto,

že ve věci nebylo soudem prvního stupně vydáno rozhodnutí ve věci samé, které by bylo odvolacím soudem zrušeno. Dovolání zástavní dlužnice proti usnesení odvolacího soudu ve věci samé tedy může být přípustné jen při splnění předpokladů uvedených v ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.

Rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam ve smyslu ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem [§ 237 odst.3 o.s.ř.].

Dovolací soud je při přezkoumání rozhodnutí odvolacího soudu zásadně vázán uplatněnými dovolacími důvody (srov. § 242 odst.3 o.s.ř.); vyplývá z toho mimo jiné, že při zkoumání, zda napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve smyslu ustanovení § 237 odst.3 o.s.ř. ve věci samé po právní stránce zásadní právní význam, může posuzovat jen takové právní otázky, které dovolatel v dovolání označil.

Přípustnost dovolání podle ustanovení § 237 odst.1 písm.c) o.s.ř. není založena již tím, že dovolatel tvrdí, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Přípustnost dovolání nastává tehdy, jestliže dovolací soud za použití hledisek, příkladmo uvedených v ustanovení § 237 odst.3 o.s.ř., dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé po právní stránce zásadní význam skutečně má.

V projednávané věci odvolací soud mimo jiné řešil právní otázku, jak má zástavní věřitel při soudním prodeji zástavy doložit zajištěnou pohledávku z půjčky, zda smluvní pokuta tvoří příslušenství pohledávky a zdá má věřitel právo na úroky z prodlení ze smluvených úroků z půjčky. První z uvedených právních otázek dosud nebyla v rozhodovací činnosti dovolacího soudu v úplnosti vyřešena a ostatní právní otázky odvolací soud vyřešil jinak, než jak jsou řešeny v konstantní judikatuře soudů. Vzhledem k tomu, že jejich posouzení bylo pro rozhodnutí projednávané věci významné (určující), představuje napadené usnesení odvolacího soudu rozhodnutí, které má ve věci samé po právní stránce zásadní význam. Dovolací soud proto dospěl k závěru, že dovolání zástavní dlužnice proti usnesení odvolacího soudu ve výroku o věci samé je přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm. c) o.s.ř.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve výroku o věci samé ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je v převážné části opodstatněné.

Podle ustanovení § 200y odst. 1 o.s.ř. řízení o soudním prodeji zástavy je zahájeno na základě žaloby, kterou se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy; to neplatí, nemožňují-li zvláštní právní předpisy soudní prodej zástavy.

Podle ustanovení § 200z odst. 1 o.s.ř. soud nařídí prodej zástavy, doloží-li zástavní věřitel zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě a kdo je zástavním dlužníkem.

Podle ustanovení § 200z odst. 2 o.s.ř. ve věci může být rozhodnuto bez nařízení jednání jen za podmínek uvedených v ustanovení § 115a o.s.ř. nebo tehdy, jsou-li skutečnosti uvedené v odst.1 doloženy listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře.

Podle ustanovení § 200za odst. 3 o.s.ř. podle vykonatelného usnesení o nařízení prodeje zástavy lze na návrh zástavního věřitele nařídít výkon rozhodnutí prodejem zástavy.

Zástavní právo je definováno jako právní institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 152 občanského zákoníku); zástavní právo se vztahuje i na příslušenství této pohledávky (srov. § 155 odst.1 větu druhou občanského zákoníku). Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem včas splněna nebo byla-li splněna po své splatnosti jen částečně anebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní

věřitel právo na uspokojení své pohledávky (zbytku pohledávky nebo příslušenství) z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 165 odst. 1 občanského zákoníku). Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele buď ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy (srov. § 165a odst. 1 občanského zákoníku).

Soudní prodej zástavy se uskutečňuje ve dvou fázích. V první fázi jde o řízení o soudním prodeji zástavy, které je zahájeno podáním žaloby, jíž se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy, a které končí usnesením soudu, jímž bylo o této žalobě rozhodnuto. Nařídí-li soud vykonatelným usnesením prodej zástavy, přechází soudní prodej zástavy do druhé fáze, která začíná podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy podle ustanovení § 251 a násl. o.s.ř.; je-li prodávanou zástavou nemovitá věc, užijí se na výkon rozhodnutí prodejem této zástavy ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak (srov. § 338a odst. 1 o.s.ř.).

V řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy soud zkoumá pouze to, zda zástavní věřitel doložil zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě, jejíž prodej navrhuje, a kdo je zástavním dlužníkem. Jiné (další) skutečnosti nejsou - jak vyplývá z ustanovení § 200z odst. 1 o.s.ř. - v tomto řízení významné. Uvedené rozhodné skutečnosti současně nemusí být v řízení o soudním prodeji zástavy - jak správně uvádí odvolací soud - prokázány (postaveny najisto); pro nařízení prodeje zástavy postačuje, budou-li listinami nebo jinými důkazy osvědčeny, tedy jeví-li se z předložených listin nebo jiných důkazů alespoň jako pravděpodobné. Doloží-li zástavní věřitel uvedené skutečnosti listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře, může soud prvního stupně rozhodnout o nařízení prodeje zástavy bez jednání, tedy bez slyšení zástavního dlužníka, a s tím, že žalobu doručí zástavnímu dlužníku až spolu s usnesením o nařízení prodeje zástavy (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30.12.2003 sp. zn. 23 Co 672/2003, které bylo uveřejněno pod č. 89 v časopise Soudní judikatura, roč. 2004).

To, že v řízení o soudním prodeji zástavy soud zkoumá jen skutečnosti uvedené v ustanovení § 200z odst. 1 o.s.ř. a že pro nařízení prodeje zástavy postačuje jen jejich osvědčení, samozřejmě neznamená, že by při soudním prodeji zástavy nemohly být uplatněny jiné (další) skutečnosti nebo že by jejich osvědčení nemohlo být zpochybněno. Nemůže k tomu ovšem důvodně dojít v řízení o soudním prodeji zástavy, ale až ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, tedy v rámci řízení o výkon rozhodnutí prodejem zástavy (bude-li návrh na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí zástavním věřitelem podán), a to zejména prostřednictvím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí (srov. například § 268 odst. 3 o.s.ř.) nebo vylučovací (excindační) žaloby podané po nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 267 o.s.ř. (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.12.2004 sp. zn. 21 Cdo 1467/2004, které bylo uveřejněno pod č. 37 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2005).

Podle ustálené judikatury soudů je smlouva o půjčce považována za tzv. reálnou smlouvu. Znamená to mimo jiné, že ke smlouvě o půjčce nedochází jen na základě dohody stran (účinným přijetím návrhu na uzavření smlouvy), ale až skutečným odevzdáním předmětu půjčky dlužníku (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14.5.2004 sp. zn. 21 Cdo 2217/2003, který byl uveřejněn pod č. 110 v časopise Soudní judikatura, roč. 2004). Z pohledu doložení zajištěné pohledávky v řízení o soudním prodeji zástavy ve smyslu ustanovení § 200z odst.1 o.s.ř. z toho vyplývá, že zástavní věřitel musí soudu doložit nejen to, že uzavřel smlouvu o půjčce, ale také skutečnost, že předmět půjčky (půjčené peníze nebo jiné věci určené podle druhu) dlužníku opravdu odevzdal. Bez toho, že by bylo doloženo odevzdání předmětu půjčky dlužníku, nelze považovat tvrzenou zajištěnou pohledávku z půjčky ani za prokázanou (postavenou za řízení na jisto), ani za osvědčenou (pravděpodobnou).

Zástavní věřitelka v projednávané věci doložila zajištěnou pohledávku z půjčky tím, že soudu prvního stupně předložila úředně ověřený opis smlouvy o půjčce ze dne 8.11.2004 (s

notářsky legalizovaným podpisem dlužnice D. P.) a úředně ověřený opis dodatku I. smlouvy o půjčce ze dne 16.11.2004 (s notářsky legalizovaným podpisem zástupce dlužnice D. P. J. R.), aniž by také předložila doklady o tom, že sjednaný předmět půjčky (částku 700.000,- Kč) také skutečně dlužnici předala (odevzdala). Předmětným zástavním právem podle tvrzení zástavní věřitelky zajištěná pohledávka proto nebyla z hlediska ustanovení § 200z odst.1 o.s.ř. za řízení náležitě doložena.

Podle ustanovení § 121 odst.3 občanského zákoníku jsou příslušenstvím pohledávky úroky, úroky z prodlení, poplatky z prodlení a náklady spojené s jejím uplatněním.

Smluvní pokuta sjednaná pro případ porušení smluvní povinnosti není - jak dovodila již ustálená judikatura soudů (srov. například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30.1.1997 sp. zn. 1 Cmo 744/96, uveřejněné pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1998) - příslušenstvím pohledávky ze smlouvy, v níž byla sjednána, ale samostatným právem. Zástavní právo vzniklé k zajištění pohledávky se proto na smluvní pokutu - na rozdíl od příslušenství pohledávky - bez dalšího nevztahuje; smluvní pokuta sjednaná pro případ porušení smluvní povinnosti je zajištěna zástavním právem jen tehdy, bylo-li v její prospěch (spolu s pohledávkou ze smlouvy nebo samostatně) zástavní právo výslovně zřízeno.

Soudy v projednávané věci považovaly za doložené, že zástavní právo bylo zřízeno "k zajištění pohledávky zástavní věřitelky, tj. částky 3.000.000,- Kč s příslušenstvím". Protože smluvní pokuta není příslušenstvím pohledávky, nebylo možné na základě tohoto závěru úspěšně dovozovat, že by zástavním právem byla zajištěna též zástavním věřitelkou požadovaná smluvní pokuta ve výši 210.000,- Kč. Tuto smluvní pokutu předmětné zástavní právo zajišťuje, jen jestliže bylo zástavní smlouvou ze dne 8.11.2004 č. 0556-I/04Z v její prospěch (vedle pohledávky 3.000.000,- Kč s příslušenstvím) zřízeno. Soudy se věci z tohoto pohledu nezabývaly, a proto je nepodložený jejich závěr, že by na předmětných nemovitostech vážlo zástavní právo též ve prospěch smluvní pokuty sjednané pro případ porušení povinností ve smlouvě o půjčce ze dne 8.11.2004 a v dodatku I. k této smlouvě ze dne 16.11.2004.

Zástavní dlužnice soudům dále důvodně vytýká, že nařídily soudní prodej zástavy také k uspokojení úroků z prodlení z úroků, sjednaných ve smlouvě o půjčce ze dne 8.11.2004 a v dodatku I. k této smlouvě ze dne 16.11.2004 (tj. z částky 537.000,- Kč). Judikatura soudů již dospěla k závěru, že zákon věřiteli neumožňuje, aby požadoval po dlužníku úrok z prodlení nebo jiné příslušenství pohledávky pro případ prodlení dlužníka s placením úroků nebo jiného příslušenství pohledávky, čímž není dotčeno právo účastníků dohodnout se na tom, že smluvené úroky se stanou součástí jistiny (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24.03.2004 sp. zn. 35 Odo 101/2002, který byl uveřejněn pod č. 5 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2006).

V projednávané věci z obsahu smlouvy o půjčce ze dne 8.11.2004 a dodatku I. k této smlouvě ze dne 16.11.2004 nevyplývá, že by se úroky z půjčky, sjednané ve výši 3% za "každý započatý týden trvání půjčky", měly stát součástí jistiny. Zástavní věřitelce proto nemohou náležet úroky z prodlení z těchto smluvených úroků, i když se dlužnice D. P. dostala do prodlení s jejich splněním (zaplacením).

Soud prvního stupně rozhodl o žalobě bez nařízení jednání podle ustanovení § 200z odst.2 o.s.ř. s odůvodněním, že zástavní věřitelka "vše řádně doložila listinami vydanými státními orgány a ověřenými notářkou".

Veřejnou listinou notáře je z pohledu ustanovení § 200z odst.2 o.s.ř. jak notářský zápis, jeho stejnopis nebo výpis z notářského zápisu, tak i soukromá listina, která byla notářem legalizována; uvedený závěr vyplývá zejména z ustanovení § 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů, podle kterého notářské zápisy a jejich stejnopisy, výpisy z notářských zápisů a listiny o ověření (včetně ověřování pravosti podpisu) jsou veřejnými listinami, jestliže splňují náležitosti stanovené pro ně tímto

zákonem (srov. též obdobné věci se týkající rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29.4.1998 sp. zn. 2 Cdon 721/97, který byl uveřejněn pod č. 4 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 1999).

V projednávané věci zástavní věřitelka předložila soudu prvního stupně k doložení skutečností uvedených v ustanovení § 200z odst.1 o.s.ř. zástavní smlouvu ze dne 8.11.2004, sepsanou účastníky, aniž by podpisy smlouvy byly legalizovány, a smlouvu o půjčce ze dne 8.11.2004 a dodatek I. k této smlouvě ze dne 16.11.2004, které byly sepsány účastníky smlouvy, u nichž byl legalizován pouze podpis dlužnice (jejího zástupce). Uvedené listiny tedy nelze považovat za veřejné listiny notáře (s ohledem na jejich povahu se nemůže jednat o listiny vydané nebo ověřené státními orgány), a proto nebyly splněny podmínky uvedené v ustanovení § 200z odst.2 o.s.ř., aby o žalobě bylo soudem prvního stupně rozhodnuto bez nařízení jednání.

K projednání odvolání nařídí předseda senátu odvolacího soudu jednání (§ 214 odst.1 o.s.ř.). Jednání není třeba nařizovat, jestliže se odmítá odvolání [§ 214 odst.2 písm.a) o.s.ř.], jestliže se zastavuje nebo přerušuje odvolací řízení [§ 214 odst.2 písm.b) o.s.ř.], jestliže odvolání směřuje proti usnesení soudu prvního stupně, jímž bylo rozhodnuto o předběžném opatření, nebo jinému usnesení, kterým nebylo rozhodnuto ve věci samé [§ 214 odst.2 písm.c) o.s.ř.], jestliže se zrušuje rozhodnutí podle § 219a odst.1 o.s.ř. [§ 214 odst.2 písm.d) o.s.ř.], jestliže se odvolání týká toliko nákladů řízení, lhůty k plnění nebo předběžné vykonatelnosti [§ 214 odst.2 písm.e) o.s.ř.] nebo bylo-li odvolání podáno jen z důvodu nesprávného právního posouzení věci a účastníci se práva účasti na projednání věci vzdali, popřípadě s rozhodnutím věci bez nařízení jednání souhlasí, ledaže odvolací soud opakuje nebo doplňuje dokazování (§ 214 odst.3 o.s.ř.).

V projednávané věci odvolací soud rozhodl napadeným usnesením o odvolání zástavní dlužnice proti usnesení soudu prvního stupně - jak vyplývá z obsahu spisu - bez nařízení jednání, ačkoliv předmětem odvolacího řízení bylo rozhodnutí ve věci samé, o odvolání nebylo rozhodnuto některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 214 odst.2 písm.a), b) nebo d) o.s.ř. a účastníci se podle obsahu spisu práva účasti na projednání věci nevzdali a ani s rozhodnutím věci bez nařízení jednání nevyslovili souhlas. Odvolací soud tedy nejen, že neodstranil pochybení soudu prvního stupně, který věc projednal a rozhodl bez nařízení jednání v rozporu se zákonem, ale sám uvedeným nesprávným postupem odňal účastníkům možnost jednat před soudem (srov. též například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.4.1997 sp. zn. 2 Cdon 1420/96, uveřejněné pod č. 1 v časopise Soudní judikatura, roč. 1997). Dovolací soud ke zjištěné zmatečnosti podle ustanovení § 229 odst.3 o.s.ř. ve smyslu ustanovení § 242 odst.3 věty druhé o.s.ř. přihlédl, i když nebyla uplatněna v dovolání.

Důvodné však nejsou námitky dovolatelky, v nichž soudům vytýká, že "nezkoumaly, zda byla splněna zákonná podmínka oprávněnosti k poskytnutí půjčky v návaznosti na předmět podnikání" zástavní věřitelky, zda došlo "k uzavření platné a účinné kupní smlouvy mezi kupující dlužnicí a prodávajícími vlastníky popsanych nemovitostí ve smlouvě o půjčce ze dne 8.11.2004, kdy k uzavření kupní smlouvy byl pevně stanoven termín nejpozději dnem 30.11.2004", a zda "výše příslibu" zástavní věřitelky, že poskytne dlužnici hotovostní půjčku v částce 3.000.000,- Kč, "je reálná a možná". Okolnost, jaký má zástavní věřitelka předmět podnikání, totiž nemá (a ani nemůže mít) žádný vliv na její způsobilost poskytnout jinému půjčku. To, zda byla skutečně uzavřena kupní smlouva předvídaná ve smlouvě o půjčce ze dne 8.11.2004 a v dodatku I. k této smlouvě ze dne 16.11.2004 a zda byla "reálná a možná výše příslibu" obsaženého ve smlouvě o půjčce, se pak v žádném případě nedotýká ani platnosti smlouvy o půjčce, ani zřízení zástavního práva k zajištění této pohledávky.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není správné. Nejvyšší soud České republiky proto usnesení odvolacího soudu ve věci samé a v akcesorickém výroku o náhradě nákladů řízení podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil. Protože

důvody, pro které bylo zrušeno usnesení odvolacího soudu, platí (zčásti) i na usnesení soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud i toto rozhodnutí a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 věta druhá o.s.ř.).

V usnesení, kterým soud vyhověl žalobě zástavního věřitele a nařídí soudní prodej zástavy (§ 200z o.s.ř.), soud rozhodne též o povinnosti zástavního dlužníka k náhradě nákladů řízení; přizná-li zástavnímu věřiteli náhradu nákladů řízení, nestanoví (nemusí stanovit) zástavnímu dlužníku lhůtu k jejich zaplacení. Přiznané náhrady nákladů řízení o soudní prodej zástavy se zástavní věřitel může ve výkonu rozhodnutí nebo exekuci domáhat jen z výtěžku zpeněžení zástavy, dosaženého jejím prodejem; nařízení a provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) k uspokojení náhrady těchto nákladů řízení z jiného majetku povinného je nepřípustné.

usnesení Nejvyššího soudu ze dne sp.zn. 21 Cdo 3161/2006

Zástavní věřitelka se žalobou podanou dne 21.11.2007 u Okresního soudu v České Lípě domáhala, aby soud nařídil ve prospěch její pohledávky z úvěru za P. Ž. a zástavní dlužnicí ve výši 1.517.264,18 Kč s "úroky řádnými" ve výši 5,83% p.a. z částky 1.300.000,- Kč ode dne 17.11.2007, s úroky z prodlení ve výši 19,17% p.a. z částky 1.300.000,- Kč ode dne 17.11.2007 do zaplacení a s úroky z prodlení ve výši 25% p.a. z částky 106.032,82 Kč ode dne 17.11.2007 do zaplacení prodej zástavy, a to "objektu bydlení čp. 50 na pozemku parc. č. st. 148, pozemku parc. č. st. 148 - zastavěná plocha nádvoří, pozemku parc. č. 188/1 - zahrada, pozemku parc. č. 3512/24 - ostatní plocha a pozemku 3783/45 a 46 - vodní plocha, vše zapsáno v katastru nemovitostí, vedeném Katastrálním úřadem pro Liberecký kraj, katastrální pracoviště Česká Lípa, na listu vlastnictví č. 356, obec Cvikov, k.ú. Cvikov". Žalobu zdůvodnila zejména tím, že podle smlouvy o úvěru ze dne 30.6.2003 poskytla P. Ž. a zástavní dlužnici úvěr v celkové výši 1.300.000,- Kč a že tato pohledávka byla zajištěna zástavním právem, zřízeným na předmětných nemovitostech podle zástavní smlouvy ze dne 30.6.2003. Protože se dlužníci dostali se splácením úvěru do prodlení, vyzvala je zástavní věřitelka dopisem ze dne 18.9.2007 k "okamžitému splacení celé úvěrové pohledávky"; pohledávka však nebyla uhrazena, a proto se zástavní věřitelka domáhá jejího uspokojení ze zástavy.

Okresní soud v České Lípě usnesením ze dne 19.2.2008 č.j. 15 C 389/2007-31 žalobě vyhověl a rozhodl, že zástavní dlužnice je povinna zaplatit zástavní věřitelce na náhradě nákladů řízení 4.300,- Kč do 15 dnů od právní moci tohoto usnesení. Dospěl k závěru, že pro nařízení prodeje zástavy byly splněny předpoklady uvedené v ustanovení § 200z odst.1 občanského soudního řádu, neboť bylo "prokázáno", že zástavní věřitelka má pohledávku zajištěnou zástavním právem k předmětným nemovitostem, jejichž vlastníkem je zástavní dlužnice, a že "případnou obranu proti prodeji zastavených nemovitostí" zástavní dlužnice "musí uplatnit až ve vykonávacím řízení". Náhradu nákladů řízení soud prvního stupně přiznal zástavní věřitelce s poukazem na ustanovení § 143 odst.1 (správně § 142 odst.1) občanského soudního řádu.

K odvolání zástavní dlužnice Krajský soud v Ústí nad Labem - pobočka v Liberci usnesením ze dne 10.12.2008 č.j. 29 Co 637/2008-51 usnesení soudu prvního stupně potvrdil ve výroku o nařízení prodeje zástavy "s upřesněním, že objekt bydlení čp. 50 v obci Cvikov I je na st.p.č. 148", a změnil ve výroku o náhradě nákladů řízení tak, že se "o nákladech řízení u okresního soudu nerozhoduje". Shodně se soudem prvního stupně dospěl k závěru, že byly splněny všechny předpoklady pro nařízení soudního prodeje zástavy podle ustanovení § 200z občanského soudního řádu, neboť zástavní věřitelka doložila zajištěnou pohledávku, zástavní

právo k zástavě a to, že vlastníkem zástavy je zástavní dlužnice; odvolací soud současně "opravil nepřesnou formulaci v označení budovy k bydlení čp. 50 v obci Cvikov I tak, aby bylo zřejmé, že uvedená budova stojí na pozemku parc. č. st. 148". Při rozhodování o náhradě nákladů řízení odvolací soud přihlédl k nálezu Ústavního soudu ze dne 19.4.2007 sp. zn. II ÚS 114/06, podle něhož "je porušením práva na spravedlivý proces (čl. 36 Listiny základních práv a svobod) a principu rovnosti účastníků řízení (čl. 37 odst.3 Listiny základních práv a svobod), pokud je v řízení o soudním prodeji zástavy (§ 200y až 200za občanského soudního řádu) současně s vyhovujícím výrokem o nařízení prodeje zástavy rozhodnuto i o nákladech řízení", neboť o náhradě nákladů řízení má být v takovém případě rozhodnuto "v rámci vykonávacího řízení, tedy poté, co bude postaveno najisto, zda bylo v řízení o soudním prodeji zástavy rozhodnuto po právu", a dospěl k závěru, že o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů nemá být v tomto řízení rozhodováno; ve vztahu k náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně proto změnil napadené usnesení tak, že se "o nákladech řízení u okresního soudu nerozhoduje".

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu ve výroku, kterým bylo změněno usnesení soudu prvního stupně tak, že se "o nákladech řízení u okresního soudu nerozhoduje", podala zástavní věřitelka dovolání. Namítá, že rozhodnutí odvolacího soudu, i když vychází z právního názoru Ústavního soudu, spočívá na nesprávném právním posouzení věci. Zdůrazňuje, že s požadavkem na nařízení soudního prodeje zástavy byla u soudů úspěšná a že má proto ve smyslu ustanovení § 142 odst.1 občanského soudního řádu právo na náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatnění svého práva, a dovozuje, že soud prvního stupně v souladu s ustanovením § 151 odst.1 občanského soudního řádu jí přiznal náhradu nákladů řízení v rozhodnutí, jímž se řízení u něho končí. Vykonatelné usnesení o nařízení prodeje zástavy je exekucním titulem, na jehož základě se zástavní věřitel může domáhat svého práva "buď v řízení vykonávacím nebo exekucním, nebo ho může použít jako titul pro provedení veřejné dražby nedobrovolné podle zákona č. 26/2000 Sb."; neobsahuje-li exekucní titul "povinnost k náhradě nákladů řízení, jež jeho vydání předcházelo", nemůže se zástavní věřitel těchto nákladů domáhat, neboť "žádné z ustanovení o výkonu rozhodnutí" nedává "možnost, aby soud provádějící výkon rozhodnutí nebo exekuci rozhodoval v tomto vykonávacím či exekucním řízení o náhradě nákladů řízení nalézacího. Podle názoru dovolatelky "s těmito důsledky plynoucími pro zástavního věřitele Ústavní soud při formulování svého právního názoru nepočítal", navíc "zjevně vycházel z předpokladu, že vždy po rozhodnutí o soudním prodeji zástavy bude následovat jen exekuce nebo výkon rozhodnutí", a "otázkou tedy zůstává, zda je při respektování jeho právního názoru zaručeno právo na spravedlivý proces zástavnímu věřiteli". Zástavní věřitelka dále poukazuje na rozdílnou rozhodovací praxi soudů a navrhuje, aby dovolací soud zrušil usnesení odvolacího soudu v napadeném výroku a aby věc v tomto rozsahu vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 30.6.2009 (dále jen "o.s.ř."), neboť dovoláním je napadeno usnesení odvolacího soudu, které bylo vydáno před 1.7.2009 (srov. Čl. II bod 12 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., ve znění pozdějších předpisů a další související zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému usnesení odvolacího soudu bylo podáno ve lhůtě uvedené v ustanovení § 240 odst. 1 o.s.ř., se nejprve zabýval otázkou přípustnosti dovolání.

Dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o.s.ř.).

Podmínky přípustnosti dovolání proti usnesení odvolacího soudu o věci samé jsou obsaženy v ustanovení § 237 o.s.ř.

Dovolání je přípustné proti rozsudku odvolacího soudu a proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé [§ 237 odst.1 písm.a) o.s.ř.] nebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, kterým soud prvního stupně rozhodl ve věci samé jinak než v dřívějším rozsudku (usnesení) proto, že byl vázán právním názorem odvolacího soudu, který dřívější rozhodnutí zrušil [§ 237 odst.1 písm.b) o.s.ř.], anebo jímž bylo potvrzeno rozhodnutí soudu prvního stupně, jestliže dovolání není přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.b) o.s.ř. a dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí má ve věci samé po právní stránce zásadní význam [§ 237 odst.1 písm.c) o.s.ř.]; to neplatí ve věcech, v nichž dovoláním dotčeným výrokem bylo rozhodnuto o peněžitém plnění nepřevyšujícím 20.000,- Kč a v obchodních věcech 50.000,- Kč, přičemž se nepřihlíží k příslušenství pohledávky [§ 237 odst.2 písm.a) o.s.ř.], ve věcech upravených zákonem o rodině, ledaže jde o rozsudek o omezení nebo zbavení rodičovské zodpovědnosti nebo pozastavení jejího výkonu, o určení (popření) rodičovství nebo o nezrušitelné osvojení [§ 237 odst.2 písm.b) o.s.ř.], a ve věcech mezinárodních únosů dětí podle mezinárodní smlouvy, která je součástí právního řádu, nebo podle přímo použitelného předpisu Evropských společenství [§ 237 odst.2 písm.c) o.s.ř.].

Ze znění ustanovení § 237 o.s.ř. vyplývá, že dovolání proti rozsudku a usnesení odvolacího soudu je přípustné, jen jestliže jim bylo potvrzeno nebo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve věci samé. Pojem "věc sama" je v právní teorii i v soudní praxi vykládán jednotně jako věc, která je tím předmětem, pro něž se řízení vede; v řízení o soudním prodeji zástavy, které nemá povahu sporu, které nelze považovat ani za řízení nalézací, ani za řízení vykonávací (exekuční) a které představuje zvláštní typ řízení (z pohledu ustanovení § 2 o.s.ř. jde o "jinou právní věc"), jehož smyslem je dosáhnout zpeněžení zástavy a tím získat výtěžek, z něhož se může (by se mohl) uspokojit zástavní věřitel, je za "věc samou" pokládán nárok uplatněný žalobou (§ 79 odst.1 o.s.ř.), jímž je nárok zástavního věřitele na uspokojení zajištěné pohledávky a jejího příslušenství ze zástavy (§ 200y odst.1 o.s.ř.).

Příslušenstvím pohledávky jsou, jak vyplývá z ustanovení § 121 odst.3 občanského zákoníku, rovněž náklady spojené s jejím uplatněním, mezi něž patří (jak je v právní teorii a soudní praxi nepochybně) též pravomocně přiznaná náhrada nákladů soudního řízení. I když rozhodnutí o náhradě nákladů řízení je podle ustálené judikatury soudů rozhodnutím o vedlejší plnění (jde o rozhodnutí výlučně procesní povahy), které věcně neřeší práva a povinnosti účastníků uplatněná žalobou a není tedy rozhodnutím o věci samé, platí to samozřejmě jen při posouzení otázky, zda účastníku občanského soudního řízení, kterému přísluší náhrada nákladů soudního řízení (jako příslušenství jím vymáhané pohledávky), v souladu se zákonem byla (měla být) v konkrétním případě přiznána náhrada nákladů řízení a v jaké výši. Zkoumá-li však soud otázku (jako tomu bylo v projednávané věci), zda účastník občanského soudního řízení vůbec má (může mít) právo na náhradu nákladů soudního řízení (bez ohledu na to, že měl ve věci úspěch nebo že mu jinak podle ustanovení § 142 až 148 o.s.ř. náleží náhrada nákladů řízení) a tedy zda mu přísluší toto příslušenství pohledávky, je třeba právo věřitele (zástavního věřitele) na náhradu nákladů soudního řízení pokládat především za nárok na příslušenství pohledávky a tedy za nárok uplatněný žalobou.

Nejvyšší soud ČR z uvedených důvodů dospěl k závěru, že v řízení o soudním prodeji zástavy je "věcí samou" nárok zástavního věřitele na uspokojení ze zástavy nejen u zajištěné pohledávky, ale také u jejího příslušenství; to platí rovněž pro posouzení otázky, zda věřiteli náleží jako příslušenství jeho pohledávky také náhrada nákladů soudního řízení. Vzhledem k tomu, že odvolací soud ve svém usnesení v dovoláním napadeném výroku změnil usnesení soudu prvního stupně ve věci samé, je dovolání zástavní věřitelky přípustné podle ustanovení § 237 odst.1 písm.a) o.s.ř.

Po přezkoumání usnesení odvolacího soudu ve výroku, jímž bylo vysloveno, že "se o nákladech řízení u okresního soudu nerozhoduje", ve smyslu ustanovení § 242 o.s.ř., které provedl bez jednání (§ 243a odst.1 věta první o.s.ř.), Nejvyšší soud ČR dospěl k závěru, že dovolání je opodstatněné.

Zástavní právo je definováno jako právní institut, který slouží k zajištění pohledávky pro případ, že dluh, který jí odpovídá, nebude včas splněn s tím, že v tomto případě lze dosáhnout uspokojení z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 152 občanského zákoníku); zástavní právo se vztahuje i na příslušenství této pohledávky (srov. § 155 odst.1 větu druhou občanského zákoníku). Není-li pohledávka zajištěná zástavním právem včas splněna nebo byla-li splněna po své splatnosti jen částečně anebo nebylo-li splněno příslušenství pohledávky, má zástavní věřitel právo na uspokojení své pohledávky (zbytku pohledávky nebo příslušenství) z výtěžku zpeněžení zástavy (srov. § 165 odst. 1 občanského zákoníku). Zástavu lze zpeněžit na návrh zástavního věřitele buď ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy (srov. § 165a odst. 1 občanského zákoníku).

Příslušenstvím pohledávky jsou kromě úroků, úroků z prodlení a poplatku z prodlení též náklady spojené s jejím uplatněním (§ 121 odst.3 občanského zákoníku); do nákladů spojených s uplatněním pohledávky patří také náhrada nákladů soudního řízení, přiznaná věřiteli pravomocným rozhodnutím soudu. Náhrada nákladů řízení má svůj základ v procesním právu a podle ustálené judikatury soudů vzniká jen tehdy, bylo-li právo (nárok) na náhradu nákladů soudního řízení přiznáno pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudu (rozhodnutí soudu má v tomto směru konstitutivní povahu - srov. též právní názor vyjádřený v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27.9.2007 sp. zn. 29 Cdo 238/2007, který byl uveřejněn pod č. 92 v časopise Soudní judikatura, roč. 2008).

Soudní prodej zástavy se uskutečňuje ve dvou fázích. V první fázi jde o řízení o soudním prodeji zástavy, které je zahájeno podáním žaloby, jíž se zástavní věřitel domáhá nařízení soudního prodeje zástavy (§ 200y odst.1 o.s.ř.), a které končí usnesením soudu, jímž bylo o této žalobě rozhodnuto (§ 200za o.s.ř.); v tomto usnesení, kterým se řízení u soudu (soudu prvního stupně nebo odvolacího soudu) končí, soud vždy rozhodne o povinnosti k náhradě nákladů řízení (§ 151 odst.1 o.s.ř.). Nařídí-li soud usnesením prodej zástavy, přechází soudní prodej zástavy do druhé fáze, podá-li zástavní věřitel návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (návrh na nařízení exekuce) prodejem zástavy, označené v tomto usnesení. Soud smí vyhovět tomuto návrhu, jen jestliže usnesení o nařízení prodeje zástavy obsahuje označení oprávněné a povinné osoby, zástavy a výši zajištěné pohledávky a jejího příslušenství (srov. § 261a odst.4 o.s.ř. a § 40 odst.4 exekučního řádu); je-li prodávanou zástavou nemovitá věc, užijí se na výkon rozhodnutí prodejem této zástavy ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem nemovitostí, nestanoví-li zákon jinak (srov. § 338a odst. 1 o.s.ř. a § 69 exekučního řádu).

V řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy soud zkoumá pouze to, zda zástavní věřitel doložil zajištěnou pohledávku, zástavní právo k zástavě, jejíž prodej navrhuje, a kdo je zástavním dlužníkem. Jiné (další) skutečnosti nejsou - jak vyplývá z ustanovení § 200z odst. 1 o.s.ř. - v tomto řízení významné. Uvedené rozhodné skutečnosti současně nemusí být v řízení o soudním prodeji zástavy prokázány (postaveny najisto); pro nařízení prodeje zástavy postačuje, budou-li listinami nebo jinými důkazy osvědčeny, tedy jeví-li se z předložených listin nebo jiných důkazů alespoň jako pravděpodobné. Doloží-li zástavní věřitel uvedené skutečnosti listinami vydanými nebo ověřenými státními orgány nebo veřejnými listinami notáře, může soud prvního stupně rozhodnout o nařízení prodeje zástavy bez jednání, tedy bez slyšení zástavního dlužníka, a s tím, že žalobu doručí zástavnímu dlužníku až spolu s usnesením o nařízení prodeje zástavy (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30.12.2003 sp. zn. 23 Co 672/2003, které bylo uveřejněno pod č. 89 v časopise Soudní judikatura, roč. 2004). To, že v řízení o soudním prodeji zástavy soud zkoumá jen skutečnosti uvedené v ustanovení § 200z odst. 1 o.s.ř. a že

pro nařízení prodeje zástavy postačuje jen jejich osvědčení, samozřejmě neznamená, že by při soudním prodeji zástavy nemohly být uplatněny jiné (další) skutečnosti nebo že by jejich osvědčení nemohlo být zpochybněno. Nemůže k tomu ovšem důvodně dojít v řízení o soudním prodeji zástavy, ale až ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, tedy v rámci řízení o výkon rozhodnutí (exekučního řízení) prodejem zástavy (bude-li návrh na nařízení tohoto výkonu rozhodnutí zástavním věřitelem podán), a to zejména prostřednictvím návrhu na zastavení výkonu rozhodnutí nebo exekuce (srov. například § 268 odst. 3 o.s.ř. a § 55 exekutorského řádu) nebo vylučovací (excindační) žaloby podané po nařízení výkonu rozhodnutí podle ustanovení § 267 o.s.ř. (srov. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2.12.2004 sp. zn. 21 Cdo 1467/2004, které bylo uveřejněno pod č. 37 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek, roč. 2005).

Předmětem druhé fáze soudního prodeje zástavy je zpeněžení zástavy (označené ve vykonatelném usnesení o nařízení prodeje zástavy) za účelem dosažení výtěžku, který slouží (bude použit) k uspokojení zajištěné pohledávky a jejího příslušenství. Z uvedeného současně vyplývá, že v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) smí být nařízen jen prodej té zástavy, o níž to stanoví k výkonu navržené vykonatelné usnesení o nařízení prodeje zástavy, že zajištěná pohledávka a její příslušenství mohou být v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) uspokojovány jen z výtěžku zpeněžení zástavy, označené ve vykonatelném usnesení o nařízení prodeje zástavy, a že je nepřipustné, aby na základě vykonatelného usnesení o nařízení prodeje zástavy bylo k uspokojení zajištěné pohledávky v řízení o výkon rozhodnutí (v exekučním řízení) použito něco jiného než zástava, jejíž prodej soud rozhodl nařídit v první fázi soudního prodeje zástavy.

Do druhé fáze přechází soudní prodej zástavy samozřejmě jen tehdy, byl-li zástavním věřitelem podán podle usnesení o nařízení soudního prodeje zástavy návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo návrh na nařízení exekuce. V případě, že v mezidobí (po usnesení soudu o nařízení soudního prodeje zástavy) zástavní právo zaniklo, neboť zajištěná pohledávka s příslušenstvím byla splněna nebo z jiného zákonem stanoveného důvodu zanikla, nemá zástavní věřitel důvod (motiv) nadále se domáhat prodeje zástavy; kdyby tak přesto učinil, musel by být výkon rozhodnutí (exekuce) i bez návrhu zastaven.

Náhrada nákladů soudního řízení, přiznaná zástavnímu věřiteli (jako účastníku řízení o soudním prodeji zástavy) pravomocným a vykonatelným rozhodnutím soudu, je - jak uvedeno výše - příslušenstvím zajištěné pohledávky, a proto i ohledně ní platí, že může být ve výkonu rozhodnutí (v exekuci) uspokojena jen z výtěžku zpeněžení zástavy, označené ve vykonatelném usnesení o nařízení prodeje zástavy (jímž byla přisouzena), a že je nepřipustné, aby zdrojem jejího uhrazení bylo něco jiného než tato zástava. Uvedené má svůj dopad též do řízení o soudním prodeji zástavy jako první fáze soudního prodeje zástavy; nařídí-li soud svým usnesením prodej zástavy, přizná (podle hledisek uvedených v ustanovení § 142 a násl. o.s.ř.) zástavnímu věřiteli též náhradu nákladů řízení, aniž by zástavnímu dlužníku stanovil (musel stanovit) lhůtu k plnění, a současně vyjádří, že přiznaná náhrada nákladů řízení může být cestou výkonu rozhodnutí (exekuce) uspokojena - obdobně jako jistina zajištěné pohledávky a její ostatní příslušenství - jen z výtěžku prodeje označené zástavy. Kdyby - v rozporu s výše uvedeným - soud přesto stanovil v usnesení o nařízení soudního prodeje zástavy k zaplacení náhrady nákladů přiznané zástavnímu věřiteli lhůtu k plnění nebo kdyby nevyjádřil přípustnost uspokojení jen z výtěžku zpeněžení zástavy, nic to nemění na tom, že přisouzená náhrada může být - jak vyplývá z povahy tohoto práva - nuceně (v řízení o výkon rozhodnutí nebo v exekučním řízení) uhrazena výlučně ze zástavy.

Přizná-li soud zástavnímu věřiteli v usnesení o nařízení soudního prodeje zástavy náhradu nákladů řízení, nemůže být zástavní dlužník poškozen tím, že soud v řízení o soudním prodeji zástavy zkoumá pouze okolnosti uvedené v ustanovení § 200z odst.1 o.s.ř. a že vlastní obrana proti prodeji zástavy je přípustná až ve druhé fázi soudního prodeje zástavy. Uplatní-li

zástavní dlužník důvodně obranu proti prodeji zástavy a bude-li proto výkon rozhodnutí zastaven (exekuce zastavena), nemůže být dále výkon rozhodnutí prováděn (exekuce provedena) ani pro vymožení náhrady nákladů řízení, přiznaných zástavnímu věřiteli v usnesení o nařízení prodeje zástavy; náklady, které by vznikly při soudním prodeji dražby zástavnímu dlužníku, mu soud přiznává, budou-li splněny předpoklady uvedené v ustanovení § 271 o.s.ř. (§ 89 exekučního řádu), a to včetně všech jím (opravdu) účelně vynaložených nákladů v první fázi soudního prodeje zástavy.

Závěru o tom, že by o náhradě nákladů, vzniklých zástavnímu věřiteli v řízení o soudním prodeji zástavy jako první fázi soudního prodeje zástavy, mohlo být rozhodováno až v druhé fázi soudního prodeje téže zástavy, nepochybně brání ustanovení § 151 odst.1 o.s.ř. I když se soudní prodej zástavy uskutečňuje ve dvou fázích, z výše uvedeného je nepochybné, že každá z fází je procesně samostatným řízením, zahajovaným na návrh zástavního věřitele a ukončovaným rozhodnutím soudu. Ukládá-li ustanovení § 151 odst.1 o.s.ř. soudu, aby i bez návrhu rozhodl o povinnosti k náhradě nákladů řízení v rozhodnutí, jímž se řízení u něho končí, popř. aby u nákladů hrazených podle ustanovení § 147 a § 148 odst.2 o.s.ř. tak učinil již v průběhu řízení, a to zpravidla tehdy, jakmile tyto náklady vzniknou, musí se tato právní úprava uplatnit také při vydání usnesení, kterým soud vyhověl žalobě zástavního věřitele a nařídí prodej zástavy, popř. rovněž v průběhu řízení o soudním prodeji zástavy.

Po první fázi soudního prodeje zástavy, i když skončila pravomocným usnesením o nařízení prodeje zástavy, nemusí vždy - jak správně upozorňuje dovolatelka - následovat fáze druhá a v případě, že v mezidobí zástavní právo již zaniklo, ani po právu druhá fáze soudního prodeje zástavy následovat nemůže. Kdyby mělo být o náhradě nákladů, vzniklých zástavnímu věřiteli v řízení o soudním prodeji zástavy, vždy rozhodováno teprve ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, zástavní věřitel by v důsledku toho neměl právní možnost dosáhnout přisouzení náhrady (a tím vzniku práva, neboť rozhodnutí soudu o náhradě nákladů řízení má konstitutivní povahu) a vynaložené náklady by musel v konečné podobě nést ze svého; dovolatelka v této souvislosti přiléhavě klade otázku, zda by při takovém právní názoru bylo opravdu "zaručeno právo na spravedlivý proces zástavnímu věřiteli". Kdyby např. dlužník po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy zaplatil zástavnímu věřiteli dlužnou pohledávku s úroky a s úroky z prodlení jako příslušenstvím této pohledávky, zaniklo by tím zástavní právo [§ 170 odst.1 písm.a) občanského zákoníku], aniž by zástavnímu věřiteli náklady vzniklé v řízení o soudním prodeji byly nahrazeny (a aniž by vůbec mohly být nahrazeny, neboť nebyly v té době přisouzeny, a právo na náhradu - s ohledem na konstitutivní povahu rozhodnutí soudu o náhradě nákladů řízení - vlastně ani nevzniklo). Tyto náklady by nemohly být zástavnímu věřiteli přiznány ani ve druhé fázi soudního prodeje zástavy, neboť výkon rozhodnutí (exekuce) prodejem zástavy by musel být zastaven podle ustanovení § 268 odst.3 o.s.ř. a byl by to zástavní věřitel, který by podle hledisek uvedených v ustanovení § 271 o.s.ř. (§ 89 exekučního řádu) byl zavázán k náhradě nákladů vzniklých povinnému (zástavnímu dlužníku).

Pro úplnost je třeba dodat, že zástavní věřitel nemusí zahájit druhou fázi soudního prodeje zástavy (podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce), i když po vydání (vyhlášení) usnesení o nařízení soudního prodeje zástavy nenastala taková právní skutečnost, pro kterou by výkon rozhodnutí nebo exekuce musely být, kdyby byly nařízeny, také zastaveny. Takový postup by ovšem měl za následek, že by nemohl dosáhnout - s ohledem na to, že toto právo může být, jak výše uvedeno, uspokojeno jen z výtěžku zpeněžení zástavy, dosaženého jejím prodejem - ani uspokojení náhrady nákladů řízení, přiznaných v usnesení o nařízení prodeje zástavy. Zástavní dlužník rovněž v tomto případě nemůže být poškozen; kdyby vynaložil v této fázi soudního prodeje náklady "účelně", projevil by se to v rozhodnutí, kterým by byla žaloba o nařízení prodeje zástavy zamítnuta nebo odmítnuta nebo kterým by bylo řízení o žalobě zastaveno, jinak (nebyly-li námitky proti okolnostem,

rozhodným podle ustanovení § 200z odst.1 o.s.ř., opodstatněné nebo týkaly-li se okolností v této fázi soudního prodeje zástavy nevýznamných) jeho náklady nelze považovat (z procesního hlediska) za "účelně vynaložené" a zástavní dlužník už z tohoto důvodu nemůže úspěšně požadovat jejich náhradu.

Nejvyšší soud ČR proto dospěl k závěru, že v usnesení, kterým soud vyhověl žalobě zástavního věřitele a nařídí soudní prodej zástavy, soud rozhodne též o povinnosti zástavního dlužníka k náhradě nákladů řízení; přizná-li zástavnímu věřiteli náhradu nákladů řízení, nestanoví (nemusí stanovit) zástavnímu dlužníku lhůtu k jejich zaplacení. Přiznané náhrady nákladů řízení o soudní prodej zástavy se zástavní věřitel může ve výkonu rozhodnutí nebo exekuci domáhat jen z výtěžku zpeněžení zástavy, dosaženého jejím prodejem; nařízení a provedení výkonu rozhodnutí (exekuce) k uspokojení náhrady těchto nákladů řízení z jiného majetku povinného je nepřipustné. Tímto řešením nemůže být podle názoru dovolacího soudu nikdo (tedy ani zástavní dlužník) ve svých právech poškozen; naopak, právní názor, podle kterého je vyloučeno, aby bylo "v řízení o soudním prodeji zástavy současně s vyhovujícím výrokem o nařízení prodeje zástavy rozhodnuto i o nákladech řízení", a podle kterého je třeba o náhradě nákladů rozhodnout "v rámci vykonávacího (exekučního) řízení, tedy poté, co bude postaveno najisto, zda bylo v řízení o soudním prodeji zástavy rozhodnuto po právu", vede (může v některých případech vést) ve svých důsledcích k újmě na právech zástavního věřitele. Na uvedených závěrech nemůže nic změnit ani to, že v druhé fázi soudního prodeje zástavy ("v rámci exekučního řízení") nemůže být (z povahy věci) postaveno "najisto", zda bylo v řízení o soudním prodeji zástavy (tedy v první fázi soudního prodeje zástavy) "rozhodnuto po právu", neboť smyslem soudního prodeje zástavy (obou jeho fází) je zpeněžení zástavy a uspokojení zástavního věřitele v případě, že jeho pohledávka s příslušenstvím je skutečně zajištěna zástavním právem, váznoucím na prodávané (zpeněžované) zástavě; "najisto" tyto okolnosti jsou postaveny tím, že v první fázi soud usnesením nařídil prodej zástavy a že v druhé fázi soud provede prodej (zpeněžení) zástavy a uspokojí zástavního věřitele, ledaže by došlo k zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) prodejem zástavy.

Z uvedeného vyplývá, že usnesení odvolacího soudu není v napadeném výroku správné; Nejvyšší soud ČR je v této části proto podle ustanovení § 243b odst. 2 části věty za středníkem o.s.ř. zrušil a věc v tomto podle ustanovení § 243b odst. 3 věty první o.s.ř. vrátil Krajskému soudu v Ústí nad Labem k dalšímu řízení.